

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 12:

Forespørgsel til undervisningsministeren:

»Hvad vil regeringen gøre for at styrke uddannelserne og forskningen på universiteterne?«

Af Kjeld Rahbæk Møller (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/11 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 10/11 94).

Begrundelse

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Der har i den senere tid været megen debat om universiteterne og de højere læreanstalter. De studerende på en række universiteter aktionerede i efteråret, og det interessante var, at det entydigt var kvaliteten, de klagede over. De var ganske enkelt optaget af at få en god uddannelse, og det kunne de ikke få under de nugældende forhold.

Vi har også fået en OECD-rapport om dansk forskning, der ud over at kommentere forskningen på universiteterne også havde nogle bemærkninger om finansieringsformer, der kun kan tjene til at sænke kvaliteten af uddannelserne. Der er altså gode grunde til at debattere kvaliteten af undervisningen og forskningen på universiteterne.

Som bekendt er området omfattet af flerårsaftalen om de videregående uddannelser. Der diskuteres derfor med jævne mellemrum bag lukkede døre. Men det er nyttigt for demokratiet, at vi også diskuterer problemerne, så offentligheden kan være med. Derfor har forespørgerne bedt om denne forespørgselsdebat.

For en ordens skyld skal jeg gøre det klart, at forespørgerne ved ordet universiteter forstår de 12 institutioner, der er omfattet af universitetsloven.

Bevarelse

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Som det er fremgået af begrundelsen, har hr. Kjeld Rahbæk Møller sammen med fru Anne Bastrup, hr. Aage Frandsen og hr. Steen Gade spurgt, hvad regeringen vil gøre for at styrke uddannelserne og forskningen på universiteterne.

Jeg fremlagde som bekendt sidste sommer planen »Universiteter i vækst«, som jeg mener giver et godt indtryk af, hvad regeringen allere-

de har gjort og vil gøre for at styrke uddannelserne og forskningen på universiteterne.

Jeg vil derfor indledningsvis gengive hovedpunkterne i planen.

»Universiteter i vækst« har som forudsætning, at forskning og uddannelse skal være på et internationalt konkurrencedygtigt niveau for at sikre fortsat høj velfærd og livskvalitet i det danske samfund. Derfor skal grundforskningen, der er basis for den fortsatte udvikling, styrkes. Og uddannelserne skal ud over at tilgodese krav om høj kvalitet og relevans også tilgodese behov for mere generelle kvalifikationer. Desuden skal optagelseskapaleten både på universiteter og andre videregående uddannelser øges med det mål at skaffe uddannelsespladser til alle kvalificerede ansøgere.

Regeringens mål for den samlede danske forskningsindsats er at nå op på godt 2 pct. af bruttonationalproduktet inden årtusindskiftet. Det vil svare til niveauet i de lande, vi normalt sammenligner os med, og dette er et mål, som i øvrigt blev bakket op i forbindelse med OECD's evaluering af det danske forsknings- og teknologisystem.

I forbindelse med denne forventede udbygning må vi generelt stræbe efter en fornuftig balance mellem grundforskning og eksternt finansieret forskning, og mellem forskning og undervisning. Det er blandt andet det synspunkt, der ligger til grund for »Universiteter i vækst«.

»Universiteter i vækst« indebærer et løft i basismidlerne til forskningen på 100 mio. kr. fra i år og en årlig vækst på 50 mio. kr. i årene 1996, 1997 og 1998. Hermed vil universiteterne samlede basisbevillinger til forskning i 1995 og følgende år nå op på en tredjedel af bevillingerne til al uddannelse og forskning ved universiteterne under ét. Basisbevillinger til forskning på universiteterne er altså af en betragtelig størrelse.

OECD-temaets rapport understregede vigtigheden af, at basisbevillingerne til forskning blev fordelt på en forsvarlig måde. Jeg deler naturligvis dette synspunkt. Ministeriet er i færd med at overveje, hvordan basisbevillingerne til forskning fremover kan lægges til rette. I denne forbindelse bør spørgsmålet om sammenhængen mellem kvaliteten af den hidtidige forskningsindsats og bevillingernes størrelse overvejes.

Som det er annonceret i »Universiteter i vækst«, forventer jeg en drøftelse med Forskningspolitisk Råd netop om dette spørgsmål.

Det bør også nævnes, at regeringen i forbindelse med finansloven for 1995 har sikret yderligere 150 mio. kr. på Forskningsministeriets områder. Midlerne skal gå både til nye forskningsaktiviteter og til videreførelse af eksisterende. En betydelig del af disse midler vil også komme universiteterne til gode.

I planen »Universiteter i vækst« er der også reserveret ressourcer til de fysiske rammer på universiteterne som det første skridt på vejen til at indhente det lokalemæssige efterslæb, der blandt andet er forårsaget af de senere års vækst både i den eksternt finansierede forskning og i antallet af studerende. Undervisningsministeriets anlægsrammer i 1995 øgedes med 100 mio. kr. årligt og derudover med 150 mio. kr. årligt i 1996, 1997 og 1998. Det betyder, at der i alt vil være cirka 2 mia. kr. til rådighed i perioden fra 1995 til 1998.

De udvidede anlægsrammer vil blive fordelt på baggrund af universiteternes egne udbygningsplaner, og allerede pr. 1. november 1994 er der godkendt lokaleudvidelser på universiteterne på over 100.000 m² i form af nybyggeri, lejemaal, ombygninger og erstatningsbyggeri svarende til en investering på i alt 500 mio. kr.

Regeringen har således med »Universiteter i vækst« udstukket rammerne for universitetsudviklingen i de kommende år. Og universiteterne er nu i fuld gang med at udfylde rammerne i form af udarbejdelse af strategiplaner, således som det er forudsat i universitetsloven.

Regeringen har også en lang række andre aktiviteter i gang med henblik på at styrke uddannelserne og forskningen på universiteterne. Regeringen har iværksat en udbygning af forskeruddannelsen, således at antallet af stipendier til forskeruddannelse i perioden fra 1994 til 1996 udvides med cirka 600, hvad der er mere end en fordobling af de stipendiemidler, institutionerne hidtil har rådet over.

På uddannelsesområdet vil jeg nævne forhandlinger med flerårsaftalepartierne om uddannelsesstrukturen, herunder udvikling af bacheloruddannelser, om etårsprøver og om kvalitetsfremmemidler.

Regeringens rolle i udviklingen af uddannelsernes og forskningens kvalitet er, som jeg ser det, at skabe gode rammer, inden for hvilke universiteterne kan udvikle deres virksomhed. Universiteterne har et udstrakt selvstyre og sidder derfor i høj grad selv inde med nøglen til fortsat udvikling af uddannelserne og af forskningen.

Det er klart, at gode økonomiske vilkår og gode fysiske rammer er vigtige for en kvalitativ udvikling både af uddannelserne og af forskningen, men det er fortsat sådan, at det allervigtigste og bærende grundlag for udviklingen nu engang er engagerede undervisere og forskere, og det opnår vi ikke nødvendigvis med flere penge og bedre pladsforhold.

Jeg håber, det er fremgået af min redegørelse her, at der er gjort ekstraordinært meget netop i det sidste år. Men når det gælder undervisningen, kan vi fortsat være med til at styrke engagementet hos den enkelte lærer ved at synliggøre og skabe større respekt om undervisernes professionalisme, og vi kan overveje, om vi kan bidrage til en ekstra indsats for at støtte de bedste forskere. Vi overvejer for tiden i ministeriet, hvad vi kan gøre i den forbindelse.

Må jeg til slut sige, at jeg glæder mig over, at vi inden for flerårsaftalens partier er i gang med konstruktive forhandlinger også om emner, der vedrører denne forespørgsel. Jeg synes, forhandlingerne forløber tilfredsstillende, og vi er godt hjulpet på vej af de bidrag, som både rektorkollegiet og uddannelsesrådene har hjulpet os med.

Forhandling

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg takker ministeren for svaret.

Før jeg kan kommentere det nærmere, vil jeg fremlægge SF's synspunkter om emnet. Jeg vil tage udgangspunkt i de studerendes protester. De kan resumeres i tre hovedpunkter: For dårlige fysiske og ressourcemæssige rammer, for meget skole og for lidt universitet og manglende studenterindflydelse.

I de 10 år under den borgerlige regering blev universiteterne nedskåret med 2,5 pct. årligt. Det betød ikke meget i det enkelte år, men da det fortsatte næsten 10 år i træk, blev resultaterne følelige, naturligvis især dér, hvor midlerne var mindst i forvejen, og da vi nu åbner nye studiepladser kun med tilførsel af taxameterbevillinger, men uden eller i hvert fald med utilstrækkelige etableringsbevillinger, så har vi miseren: Overfyldte auditorier, alt for mange studerende om hver lærer, laboratorier, der er så brugte, at ph.d.-studerende kun må komme der om natten osv.

Jeg taler ikke blot om at vende tilbage til ugiftsniveauet før nedskæringerne. Det kan poli-

tisk ikke lade sig gøre, og det er mange steder heller ikke nødvendigt. Men der er så dårlige forhold mange steder i dag, at det er nødvendigt at rette dem op. For en ordens skyld skal jeg tilføje, at løsningen ikke er at afvise flere, tværtimod skal vi arbejde os igennem køen af afviste, men det skal ske under ordentlige forhold.

Det næste punkt er den disciplinering, der har givet universiteterne et decideret skolepræg. Hårdere adgangskrav, stramme SU-krav, førsteårsprøver og truslen om adgangsbeholdning på bachelor- og kandidatniveau har været ganske ødelæggende for studierne. Heldigvis synes forståelsen herfor at brede sig, og der forhandles i disse uger om at fjerne eller modificere de nævnte elementer i disciplineringen.

Endelig er de studerende naturligvis utilfredse med den manglende indflydelse, som universitetsloven giver dem. Det er de ikke ene om. Hvis man spørger på universiteterne om erfaringer med den nye universitetslov, får man meget forskellige svar. Der er dog to ting, de fleste er enige om. Det er godt med eksterne repræsentanter, og det er skidt med den manglende studenterindflydelse og den manglende faglige debat, der kom herfra. Vi har ingen illusioner om at kunne ændre en lov, der er vedtaget af alle Folketingets daværende partier bortset fra SF, men vi håber, at forligspartierne efter en passende tid vil være villige til at vurdere fordele og ulemper ved lovændringen og i denne forbindelse øge studenterindflydelsen.

Universiteterne er kollegialt styrede, og det skal de blive ved med at være – som sagt helst endnu mere. Vi skal ikke vende tilbage til forrige tiders stadige ministerindgreb.

Men netop derfor er vi nødt til at være opmærksomme på de signaler, universiteterne modtager fra omverdenen. Langt det stærkeste signal er som påpeget af OECD signalet om at gøre eksamen lettere og dermed devaluere uddannelserne. Universiteterne får ikke betaling efter, hvor mange studenter de underviser, men efter hvor mange der består eksamen. Når universiteterne i forvejen er nedskårne, og når der desuden er nogle af fagene, der plages af faldende studentertal og dermed faldende bevillinger, så vil markedsmekanismen lægge et pres på kvaliteten i nedadgående retning. Eksamenskravene sænkes simpelt hen, så flere består.

Det er selvsagt umuligt at sige præcist, hvor udbredt problemet er. Der findes af gode grunde ingen statistikker herover. Men ingen, der færdes på universiteterne, er i tvivl om, at pro-

blemet er der, og at det truer med at brede sig. Derfor skal vi finde finansieringsmetoder, der ikke i den grad lægger et pres på kvaliteten.

Dette pres på den faldende kvalitet skal sammenholdes med, at der ikke findes tilsvarende mekanismer til at sende kvalitetssøgende signaler, og det er faktisk nødvendigt mange steder.

Der udføres mange steder god, nogle steder endda fremragende forskning, og der lægges et stort arbejde i undervisningen, men somme tider tales der, som om al undervisning på universiteterne er forskningsbaseret, og som om al forskning er på internationalt niveau. Ingen af delene er rigtige.

Der er mange gode grunde til at give ikke-forskningsbaseret undervisning. Med udsvinget i studenterantallet er det rimeligt at lade noget af undervisningen varetage af undervisningsassistenter. Det er også rimeligt at lade eksperter fra virksomheder eller offentlige styrelser afholde noget undervisning.

Nogle universiteter har overtaget uddannelsesinstitutioner med ikke-forskningsbaseret undervisning, og de fleste af de overtagne lærere må gå deres tid ud som fuldtidsundervisere.

Nogle universiteter har været tilbageholdende med at ansætte lærere på grund af usikkerhed om bevillingerne.

Men det samlede resultat er, at andelen af forskningsbaseret undervisning nogle steder er blevet for lav også på universiteter, der ikke som f.eks. Handelshøjskole Syd har helt specielle forhold. Derfor må andelen øges. Det kan ikke ske hurtigt, vi skal ikke gentage forrige tiders dumhed ved at ansætte alt for mange for hurtigt, men netop derfor er det vigtigt at få begyndt.

Som sagt er det også langt fra al forskning på universiteterne, der er på internationalt niveau. På alt for mange institutter publiceres resultaterne i interne skriftserier af den simple grund, at det er det eneste sted, de kan blive trykt. De er simpelt hen ikke gode nok til at blive publiceret internationalt.

For en ordens skyld skal siges, at der er områder som dansk sprog og dansk jura, der er så nationale, at der ikke eksisterer internationale publikationskanaler, men der er for mange områder, hvor der eksisterer tidsskrifter af højt fagligt kvalitet, som danske forskere ikke er gode nok til at få deres artikler i.

Her er det vigtigt både at stille krav og skabe ro. Der er ingen grund til at skælde ud på en forsker, der i mange år har gjort det, der var god

latin, da han blev ansat. At stille krav om, at han i karrierens efterår pludselig skal til at lære nye kunster, er ikke rimeligt, men samtidig må det gøres klart, at nutidens standarder er anderledes, og at det er den standard, der skal præge især ansættelser og forskeruddannelser. Der skal ikke ansættes lektorer eller professorer, der ikke kan forske på internationalt niveau.

Det er også væsentligt at sikre, at forskeruddannelsen lever op til dagens standard. I morgen har vi en høring herom, og jeg skal ikke foregribe resultatet heraf. Men det er fremgået af den offentlige debat, at der er en række praktiske problemer, hvor i hvert fald de skattemæssige trænger til at løses.

Indholdsmæssigt er der sket en rivende udvikling efter forskeruddannelsesreformen. Spørgsmålet er, om vi alle steder er kommet langt nok. I sin sidste årsfesttale sagde forhenværende rektor Ove Nathan, at universiteterne står over for den besværlige opgave at opdele sine fastansatte forskere i dem, der er gode nok til at vejlede forskerstuderende, og dem, der ikke er det. Jeg tror ikke, ret mange universiteter har kastet sig ud i denne opgave.

Vi kan ikke nævne personalepolitik uden at komme ind på ligestilling. Vi har for ikke så længe siden haft en debat herom, så jeg skal gøre det kort.

Kønssammensætningen af det faste personale på universiteterne er urimeligt skæv, og det skal rettes op. Jeg er for nylig blevet opmærksom på, at Slesvig-Holsten har en veludviklet politik på dette område, som vi med fordel kunne efterligne. Det vil ikke være første gang i historien, at nye tanker er kommet til os ad denne vej.

Jeg skal nu vende mig mod ministerens besvarelse. Den indeholdt stort set kun løfter om flere penge og endda løfter, der var kendt i forvejen. Overvejelser om, hvilke problemer disse penge skulle løse, var det småt med.

Jeg noterede dog, at ministeren erkendte problemet med utilstrækkelige rammer om undervisningen og lovede dem løst. Men efter SF's opfattelse er det ikke tilstrækkeligt. Løsning af problemerne vil i nogle tilfælde koste penge. Men penge kan ikke bare gives ud uden nogen form for overvejelse om, hvad det er for problemer, der skal løses og hvordan. Så meget respekt må vi have for offentlige midler.

Jeg håber derfor, at debatten kan gå lidt mere i dybden, end ministeren lagde op til. Som oplæg til denne debat skal jeg fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden. Jeg skal samti-

dig meddele, at hvis det viser sig, at ikke alle forligspartier kan stemme for, vil jeg trække dagsordenen tilbage.

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer undervisningsministeren til i samarbejde med forligspartierne og universiteterne at tage følgende skridt til at øge kvaliteten af undervisningen og forskningen:

- at optage forhandlinger om en justering af taxameterbevillingssystemet, jf. OECD's anbefalinger,
- at øge mængden af forskningsbaseret undervisning på universiteterne,
- at arbejde henimod, at der på alle universiteternes fagområder findes forskning på internationalt niveau,
- at sikre, at forskeruddannelsen er på et højt internationalt niveau,
- at sikre de fornødne fysiske og ressource-mæssige rammer for undervisningen,
- at gennemføre bachelor-kandidat-ph.d.-strukturen uden karakterkrav mellem bachelorniveau og kandidatuddannelse,
- at sikre videreudvikling af bacheloruddannelsen som en selvstændig, afrundet og forskningsbaseret uddannelse på et højt fagligt niveau,
- at gennemgå de specifikke adgangskrav med henblik på at sikre relevansen af dem og
- at sikre løbende studenterevaluering af al undervisning på universiteterne.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 23).

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det, der får mig herop, var en bemærkning, som overrasker mig lidt i hr. Kjeld Rahbæk Møllers ellers på mange punkter, synes jeg, rigtige og spændende betragtninger. Det var noget med - hørte jeg rigtigt, det gik så hurtigt? - kønsvotering eller en bedre kønsfordeling.

Jamen er det noget, der vil øge kvaliteten af undervisningen og forskningen, hvis man skal tage hensyn ikke til, hvem der er bedst, men til

døres køn? Det vil da sænke kvaliteten. Det synes jeg er et lidt mærkeligt forslag i en ellers meget fornuftig tale fra hr. Kjeld Rahbæk Møller.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Som sagt har vi for kort tid siden haft en debat om dette emne. Derfor gjorde jeg det kort, og der er ikke noget punkt i dagsordenen om det. Men på direkte forespørgsel skal jeg da svare, at jeg mener, at et af problemerne er, at vi kun udnytter ressourcemassen hos det ene køn, ikke hos det andet. Jeg kan da f.eks. give nogle tal fra naturvidenskab ved Københavns Universitet.

Af dem, der søger, er de 11 pct. kvinder, men af dem, der bliver erklæret for kvalificeret, er 15 pct. kvinder. Af dem, der får stillingerne, er 4 pct. kvinder.

Det viser, at det ikke kun er et spørgsmål om, at der simpelt hen ikke er kvalificerede kvinder nok. Det er også, fordi det er mænd, der vælger, og så er der en eller anden ubevidst udvælgelse af mænd frem for kvinder. Det er det, vi skal gå i gang med. Andre lande har gjort noget ved det problem – nu nævner jeg Slesvig-Holsten specielt, for det er jeg for nylig blevet opmærksom på. Men jeg kunne nævne lande som Norge, USA, Australien og en række andre lande. Det er et problem, at vi faktisk kun udnytter det ene køns ressourcer.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Vi går til ordførerrækken nu. Fru Lis Greibe.

Lis Greibe (S):

SF retter en forespørgsel til ministeren om, hvad regeringen vil gøre for at styrke uddannelserne og forskningen ved universiteterne.

Hvis man tager spørgsmålet for pålydende, mere end antyder det, at der intet gøres på de pågældende områder. Da dette ikke er rigtigt, vil jeg i stedet forsøge at opfatte forespørgslen som et udtryk for stor interesse for området og regne med, at SF's ærinde blot er at udtrykke, at også de anser investering i videregående uddannelse og forskning for vigtigt for vort samfund.

Det er helt klart Socialdemokratiets holdning, at et centralt element i udviklingen af det danske samfund er styrkelsen af undervisning og forskning. Uddannelse af alle grupper i samfundet er nødvendig, hvis vi for alvor skal have fjernet arbejdsløsheden og skabt forudsætnin-
gerne for en bæredygtig vækst.

Samtidig er en veloplyst og veluddannet befolkning et nødvendigt grundlag for et velfungerende demokrati, der er præget af deltagelse og en levende debat.

Løsningen af samfundsmæssige problemer på bl.a. miljø- og sundhedsområdet kræver en styrket og målrettet forskerindsats. For det enkelte menneske betyder uddannelse øget livskvalitet og flere muligheder. Det er vigtigt, at uddannelse ikke er afgrænset til en bestemt periode af et livsforløb, men at der gives muligheder gennem hele livet i takt med behov og udvikling.

Det er også vigtigt, at alle gives samme chance for at få uddannelse, og at der ikke med lange køer ved de enkelte uddannelser fortabes lyst, vilje og mulighed for den enkelte. Dermed skabes mennesker, der måske hele livet vil være opfyldt af skuffelse og bitterhed over ikke at have fået chancen.

Dansk erhvervsliv står stærkt, hvis Danmark formår at være førende i udvikling af højteknologiske produkter, og vore konkurrencemuligheder styrkes i takt med evnen til at være på forkant med udviklingen. Vi skal konkurrere på kvalitet, og via udvikling og forskning kan vi tage udfordringerne op.

Socialdemokratiet arbejder målbevidst på at styrke uddannelse generelt såvel almenuddannelser og grunduddannelser som videregående uddannelser, og sammen med de videregående uddannelser hører naturligt forskning.

I dag sættes spot på universitetsuddannelserne og forskningen ved de højere læreanstalter. I relation til SF's forespørgsel mener jeg ikke, at man kan påstå, at universiteternes virke har ligget hen i tusmørke i de senere år. Det kan således oplyses, at der i 1994 blev afholdt en høring om indavl og personalepolitik ved de højere læreanstalter, og der blev dermed åbnet for en diskussion om kvaliteten af undervisningen.

I 1994 udkom OECD-rapporten, der endevendte bl.a. forskersituationen i Danmark, og i november måned modtog vi kommissorium og køreplan for et netop nedsat udvalg vedrørende opfølgning af denne rapport. I 1994 blev afholdt et stort Sorømøde med titlen »Universiteter i vækst«, og Undervisningsministeriet har efterfølgende udgivet et hæfte med gengivelse af mange gode indlæg fra dette møde. I 1994 udsendte Forskerakademiet en aktuel status over forskeruddannelsen i Danmark, og et underudvalg udgav to rapporter.

I morgen, den 18. januar, har vi her i huset en

høring om ph.d. Også ved denne høring vil vi få mulighed for at tage temperaturen på de videregående uddannelser. Jeg kunne godt have ønsket, at SF havde ventet med dagens forespørgsel, til man havde haft tid til og mulighed for at bearbejde de mange signaler fra førnævnte aktiviteter og at lytte til dem, som vil komme i morgen.

Der mangler således ikke oplysninger om undervisning og forskning ved universiteterne og de højere læreanstalter, og området bliver fulgt tæt. SF behøver ikke at være i tvivl om, at emnet har regeringens bevågenhed, og at den fremover vil sætte ind og allerede har sat ind med flere ressourcer til området.

De danske universiteter har i den sidste halv snes år været udsat for forringelser. De skiftende borgerlige regeringer skar hårdt på universitetsområdet og oftest i form af uvarslede nedskæringer, hvilket vanskeliggjorde planlægning og visuelle holdninger. Danmark var efterhånden rykket langt ned ad OECD's rangliste over, hvor meget landene bruger på uddannelse. Ifølge OECD's opgørelse brugte Danmark 6,9 pct. af bruttonationalproduktet på uddannelse i 1988, men kun 6,1 pct. i 1991.

De videregående uddannelsers andel af de samlede udgifter var samtidig faldet fra 29,6 pct. til 21,4 pct. De videregående uddannelser var med andre ord udsultet i dobbelt forstand. Danmark ligger nu under OECD-gennemsnittet, hvor vi før lå i top.

Det samme billede tegner sig, når vi ser på forskningen. Her er EU-gennemsnittet på 2,0 pct. af bruttonationalproduktet, og Danmark bruger kun 1,69 pct. Vi ligger langt under lande som Japan og Sverige, der bruger 3 pct.

Regeringens mål på dette område er, at vi skal nå 2 pct. inden årtusindskiftet, og den har sat handling bag ved ordene.

Finansloven for 1995 indeholder en styrkelse af den offentlige forskningsindsats på godt 400 mio. kr. Universiteternes grundforskning er blevet styrket med 100 mio. kr. i 1995 og med en vækst på 50 mio. kr. i hvert af årene 1996, 1997 og 1998. Disse tal kan omsættes til 1.000-1.500 nye forskere.

Der er i finanslov 1995 desuden afsat 100 mio. kr. til at forbedre de fysiske rammer på de videregående uddannelsesinstitutioner, hvoraf de 50 mio. kr. skønnes at vedrøre forskerfaciliteterne.

Jeg vil også gerne nævne kvalitetsfremmepuljen 1996, hvor det af en pulje på 150 mio. kr. påtænkes at bruge 100 mio. kr. til de videregående

uddannelser efter kvalifikative kriterier, hvor kvalitet og fremadrettethed belønnes.

Regeringen har derudover sat kræfter ind på at vende det triste billede med tusinder af afviste studenter om året. Der er optaget 2.000 flere i 1994, og derudover skal der etableres 2.500 ekstra uddannelsespladser årligt på universiteterne i de næste 4 år. Målet er, at der årligt optages 44.000 studerende i alt, heraf de 18.000 ved universiteterne.

Dette sker samtidig med, at vi er i gang med at opbygge den videregående 3-2-3-uddannelse, også kaldet 8-års-uddannelsen.

Bachelordelen over de tre første år er endnu ikke faldet endeligt på plads ved alle fakulteter. Der arbejdes for tiden med en styrkelse af dette niveau med tilbud om afslutning med et halvt års erhvervsrettet projektmodul, således at det bliver mere velegnet som platform for overgangen til erhvervslivet.

Begrebet ufrivillig bachelor har huseret som et spøgelse for de studerende. Usikkerheden har luret om, hvorvidt man efter de tre bachelorår ville have de nødvendige kvalifikationer til at få lov til at fortsætte med kandidatuddannelsen. Socialdemokratiet arbejder på at mane spøgelseset i jorden ved at lade karakterkravene falde væk og kun stille krav om, at visse fag er gennemført.

Ph.d.-reformen er trådt i kraft for to år siden, og den har i idégrundlaget været en positiv nyskabelse. Det er alt for tidligt at vurdere den endelige effekt, men naturligvis skal man da lytte til de problemer, der peges på fra kompetent side og forsøge at småjustere, når blot man ikke ændrer hovedideen i denne forskermæssige afslutning på et studium. Morgendagens høring om emnet vil sikkert afdække nogle af problemerne og dermed bidrage til forslag til mulige løsningsmodeller.

Det er dog vigtigt at fastholde de oprindelige intentioner i reformen: 12 års skolegang i folkeskole og gymnasium og dernæst 8 års studium på op til højeste niveau, i alt 20 års dygtiggørelse, og herefter er det vigtigt, at man kommer ud og får brugt sig selv i forhold til det pulserende samfund. For at være styrket til dette er det nødvendigt at udbygge kontakten mellem studiemiljø og erhvervsliv. Det er ligeledes vigtigt, at de studerende ansføres til at udnytte muligheden for at lade et udlandsophold indgå i ph.d.-studiet.

Da de videregående uddannelser og den tilhørende forskning gerne skulle være optakten

til et aktivt, samfundsnyttigt arbejde, må der sættes mange kræfter ind på en nødvendig dialog mellem universiteterne og det omgivende samfundsliv. Jeg er sikker på, at begge parter gerne vil spille med, og det er mit indtryk, at dialogen allerede er i gang.

Det er Socialdemokratiets klare opfattelse, at uddannelse er nøglen til fremtidens velfærdssamfund, og uddannelse er også nøglen til et bedre liv for den enkelte. På uddannelsesområdet vil Socialdemokratiet arbejde for at skabe rettigheder for mennesket og arbejde imod nedskæringer, forringelser og færre muligheder. Vi vil arbejde for uddannelsespladser til alle, høj kvalitet i uddannelserne, ret til livslang uddannelse og større frihed sammen med større ansvar.

Det at skabe flere uddannelsespladser medfører ikke kun udgifter. Der spares i nogle tilfælde modsvarende overførselsindkomster, og der spares andre steder i uddannelsessystemet, hvor mange af de nu afviste unge forsøgsvis bevæger sig hen for dernæst at finde ud af, at det ikke var det, de ville – det kunne ikke erstatte det mål, de først havde sat sig.

Der er naturligvis ingen tvivl om, at en styrkelse af både omfang og kvalitet af forskning og undervisning på de danske universiteter koster penge. Men Socialdemokratiet er overbevist om, at viden og velfærd hører sammen også på universitetsområdet, og vi er villige til at bidrage med den nødvendige investering i fremtiden.

Socialdemokratiet er åben over for nødvendige omstruktureringer; men vi vil, at nye reformer får et naturligt forsøgsforløb, således at det er en saglig vurdering, der ligger til grund for eventuelle ændringer.

Vi skal stivheden i uddannelsessystemet til livs. Et godt samfund er bl.a. karakteriseret ved, at dets uddannelsessystem lever op til samfundets krav, og det må derfor nødvendigvis være fleksibelt. Vi ser derfor gerne stor åbenhed begge veje. De mange høringer, møder, debatter, forespørgsler osv. er udtryk for, at viljen er til stede, og så finder vi nok også vejen. Socialdemokratiet vil arbejde positivt med.

Hvad angår SF's forslag om motiveret dagsorden, kan Socialdemokratiet langt hen ad vejen tilslutte sig indholdet, men da vi som omtalt af ministeren bl.a. hvad angår bachelor/ph.d.-strukturen er i en forhandlingssituation, er det ikke tidspunktet at vedtage en sådan dagsorden. Vi støtter derfor ikke det fremsatte dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Fru Lis Greibe omtalte flere studiepladser på universiteterne. Så vidt jeg forstår regeringens politik, går den ud på, at der skal være 18.000 i 1995, ligesom der var i 1994, og i øvrigt det samme antal de næstkommende år. Med andre ord er det ikke regeringens politik, at der skal være flere studiepladser på universiteterne i forhold til i 1994.

Kan fru Lis Greibe bekræfte dette?

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Det, jeg sagde, var, at det er regeringens mål, at der skal være 18.000 studiepladser på universiteterne.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jamen så må jeg spørge ministeren: Er det ikke rigtigt, at der i 1994 blev optaget 18.000, så regeringens mål er en uændret kapacitet på universiteterne?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan til hr. Kjeld Rahbæk Møller sige, at det er rigtigt, at målet var 18.000. Men da vi gjorde tallene endeligt op, var der ikke 18.000 studerende på universiteterne. Det er det mål, vi nu fastholder for det kommende år: at vi ikke bare udbyder 18.000 pladser, men at de også bliver besat.

Ulla Tørnæs (V):

Tilgangen til de videregående uddannelser har i de seneste år været rekordstor. I en periode med stor vækst i antallet af studiepladser er det derfor nødvendigt at sikre, at kvaliteten i uddannelsessystemet ikke lider skade.

Vi ønsker ikke at bruge uddannelsesinstitutionerne til at opbevare unge og dermed undgå stigende arbejdsløshed. Vi ønsker at bruge uddannelsesinstitutionerne til at uddanne unge mennesker til at varetage funktioner på et stadig mere internationalt arbejdsmarked.

Det er en forudsætning for kvaliteten i undervisningen, at der ikke optages flere studerende, end der er plads til. Kvantiteten af studenter må ikke gå ud over kvaliteten i undervisningen. Det bør derfor sikres, at universiteterne sørger for de fornødne fysiske og ressourcemæssige rammer for undervisningen, og universiteterne bør ikke optage flere studerende, end der er plads til på uddannelsesinstitutionerne.

Vi ønsker, at alle skal have en chance for at tage den uddannelse, de har lyst og kvalifikation til. Efter princippet ét skud i bøssen skal der tilstræbes et frit optag til de videregående uddannelser med fortrinsret for unge, der søger ind på en uddannelse efter endt adgangsgivende eksamen. Ved studieskift skal denne fortrinsstilling bortfalde. Fortrinsstillingen vil forhåbentlig medføre, at unge i højere grad end i dag søger ind på uddannelsesinstitutioner efter interesse.

Det kan på længere sigt blive katastrofalt for erhvervslivet, hvis der ikke melder sig flere unge til bl.a. ingeniøruddannelserne og til de naturvidenskabelige uddannelser, som har haft meget lille søgning i de seneste år. Af hensyn til kvaliteten på de videregående uddannelser skal institutionerne stille relevante kvalitative krav til ansøgerne. Disse kvalitative krav skal være fagligt begrundede og bør være så stabile, at kommende ansøgere kan rette sig efter dem, imens eller helst allerede før de går på den adgangsgivende uddannelse.

Det vil derfor være på sin plads at revurdere relevansen af en række af de specifikke adgangskrav, som er fremsat. Der findes eksempler på en række samfundsvidenskabelige uddannelser, hvor der kræves matematik på B-niveau. Hvis en sproglig student skal opnå dette, kan der ikke samtidig vælges samfundsfag på højt niveau, hvilket jo ellers ville give vedkommende bedre mulighed for at stifte bekendtskab med samfundsvidenskabelige emner. Disse tilfælde er særdeles uheldige og bør luges ud.

For at sikre kendskabet til de forskelligartede studietilbud og deres indhold samt efterfølgende beskæftigelsesmuligheder skal studievejledningen ved ungdomsuddannelserne forbedres.

For at sikre kvaliteten i uddannelsessystemet skal det fortsat være en betingelse for at fortsætte på den valgte uddannelse, at den studerende består årsprøven – også kaldet stopprøven – efter det første studieår. Uddannelsesinstitutionerne skal sørge for, at stopprøverne afspejler første års pensum, og de skal have ansvaret for kvaliteten af stopprøven.

For at sikre, at stopprøven virker kvalitetsfremmende og ikke det modsatte i form af, at institutionerne for at få flere studerende igennem systemet sænker kravene til første års pensum, skal den studerende kunne gå første studieår om, men skal senest ved udgangen af fjerde semester have bestået stopprøven.

Det nuværende taxametertilskudssystem må

under ingen omstændigheder virke kvalitetsforringende på undervisningen, f.eks. ved, at institutionerne får et incitament til at slække på kravene for at opretholde eller øge bevillingerne. Derfor vil vi meget gerne medvirke til ud fra en udgiftsneutral målsætning at justere taxameter-tilskudssystemet.

3-2-3-strukturen på de videregående uddannelser er endnu ikke helt implementeret, men strukturen vil, når den er fuldt gennemført, føre til den ønskede fleksibilitet, sådan at der udbydes afsluttende uddannelser med mulighed for at stige af på forskellige niveauer.

Bacheloruddannelsen er på flere områder stadig ikke gjort færdig. Uddannelsen er endnu ikke en selvstændig afrundet uddannelse, men fungerer mange steder fortsat som første del af kandidatuddannelsen. Vi ønsker at sikre bacheloruddannelsen som en selvstændig, forskningsbaseret uddannelse på et højt fagligt niveau.

En række af de afsatte kvalitetsfremmende midler skal derfor øremærkes til udviklingsarbejde inden for bacheloruddannelsen. Derigennem kan vi sikre, at der sker en udvikling af bacheloruddannelsen. Som supplement til disse bacheloruddannelser skal universiteterne kunne udbyde et erhvervsrettet projektmodul på op til et halvt års varighed med SU.

I det hele taget vil vi gerne slå et slag for, at der i langt flere uddannelsesforløb indgår et praktikophold. Vi tror på, at et element af den virkelige verden kan være med til at øge motivationen for mange under et langt uddannelsesforløb.

For at muliggøre en større valgmulighed efter bacheloruddannelsen bør der ikke være adgangskrav i form af karakterkrav mellem bachelor- og kandidatniveau, men der skal naturligvis opfyldes faglige krav for at kunne gå videre på kandidatuddannelsen. Et karakterkrav mellem bachelor- og kandidatuddannelse vil kunne have den negative effekt, at stort set ingen ville vælge at afslutte efter tre års studier, fordi man så ville kunne klassificeres som dem, der ikke havde tilstrækkeligt høje karakterer til at gå videre. Hvis en studerende ønsker at afslutte efter tre års uddannelse, skal vedkommende altid have mulighed for at vende tilbage i uddannelsessystemet og afslutte en kandidatuddannelse eventuelt under lov om åben uddannelse.

Ph.d.-studiet er den egentlige forskeruddannelse. Der er i de seneste år sket en kraftig vækst i antallet af ph.d.-studerende. Det er vigtigt, at

der ikke sker lempelser i adgangskravene til forskeruddannelsen og dermed et fald i kvaliteten.

I dag vurderes ph.d.-ansøgningerne på grundlag af eksamensresultater eller udtalelser, men det bør for at sikre den fortsatte kvalitet overvejes, om vurderingen bør ske i et forskningskyndigt udvalg med bred faglig sammensætning inden for et hovedområde og eventuelt med ekstern deltagelse.

Ph.d.-uddannelsen skal være på et højt internationalt niveau, og derfor bør det være et krav til alle ph.d.-studerende, at mindst et halvt år af uddannelsen er gennemført på en forskningsbaseret uddannelsesinstitution i udlandet.

Det er vigtigt, at kravet om undervisningspligt for ph.d.'er opretholdes, da det er med til at sikre kvaliteten, både i ph.d.-studiet og i bachelor- og kandidatstudierne, hvor undervisningen typisk foregår. Dermed sikres f.eks. bachelorstudiets forbindelse med forskningsmiljøet.

Derudover vil det være en styrkelse af ph.d.-uddannelsen, hvis væsentlige dele af studiet henlægges til forskningsbaserede virksomheder. Dermed skabes mulighed for bedre forbindelse mellem den offentlige og den private forskning til gavn for begge typer forskning.

Kvaliteten af dansk forskning er truet af det kraftigt voksende optag på de videregående uddannelser, da der er fare for, at forskningspligten for de ansatte på universiteterne forsømmes på grund af den voksende undervisningsbyrde. Erhvervsforskeruddannelsen bør fremmes og bør indgå som en formel uddannelsesmulighed på universiteterne. Det vil styrke forskningen både i virksomhederne og på forskningsinstitutionerne.

For at sikre, at formidlingen af undervisningen sker bedst muligt, skal der på alle niveauer i uddannelsessystemet ske en løbende studenter-evaluering af undervisningen. Kvaliteten af undervisningen skal desuden forbedres ved at styrke det eksterne censorkorps' funktion. Det eksterne censorkorps bør derfor inddrages i den løbende kvalitetsvurdering af de enkelte uddannelser.

Endelig vil det fremme kvaliteten på de videregående uddannelser, såfremt der gives større indflydelse til senere aftagere af de studerende, bl.a. erhvervsrepræsentanter.

Vi synes, der er mange positive elementer i det fremsatte dagsordensforslag, men da vi er midt i et forhandlingsforløb vedrørende en ræk-

ke af de nævnte emner, ønsker vi ikke at støtte forslaget. I øvrigt vil jeg også henvise til, at vi i morgen skal have en høring om ph.d.-uddannelsen, der også er indbefattet i dagsordensforslaget, og derfor kan vi ikke støtte det.

Frank Dahlgaard (KF):

Debatten om kvaliteten af de højere uddannelser og forskningen har vi jævnlig her i Folketinget med vedtagelse af diverse dagsordener, men uden at det tilsyneladende hjælper. Tværtimod er det mit indtryk, at kvaliteten er faldende – og så må man spørge sig selv hvorfor.

Det Konservative Folkeparti er af den opfattelse, at hovedproblemet ligger i de forudgående led i uddannelsessystemet, altså i gymnasiet, hf, m.v. og i folkeskolen. Det er med andre ord resultatet af mange års politik, der er begyndt at vise sig på en negativ måde på universiteterne og på de andre videregående uddannelsesinstitutioner i form af manglende kvalifikationer i elementære redskabsfag som skriftlig dansk, matematik, fysik, kemi og biologi. Det er ikke længe siden, at en prøve blandt nye medicinstuderende og tandlægestuderende i København afslørede en rystende mangel på elementær viden i matematik og kemi.

Mange studerende møder altså op på universiteterne med et hængeparti i form af manglende elementære kundskaber. Man spilder tid på de videregående uddannelser med at få samlet dette hængeparti op, og derved bliver der mindre tid tilbage til den universitære uddannelse, og så ender det ofte med, at de færdiguddannede kandidater også står med et hængeparti: De har ikke opnået det niveau, som var tilsigtet.

At den er rivruskende gal med de elementære færdigheder på uddannelsesstrinene før universiteterne kom for nylig til udtryk i offentligheden, da den københavnske lærerformand, Jan Trojborg, i flere dagblade erkendte, at man ikke havde levet op til kravene om, at eleverne skal kunne noget, eksempelvis skal kunne læse aktivt senest fra fjerde klassetrin. Det er da altid noget med en sådan erkendelse. Det er som bekendt forudsætningen for, at der kan gøres noget ved sagen.

Det Konservative Folkeparti mener, at det allerbedste ville være, hvis man kunne forbedre kvaliteten af uddannelserne på universiteterne. Det indebærer først og fremmest, at man forbedrer elevernes viden og kunnen i folkeskolen. Der møder eleverne i øvrigt også op med et efterslæb. Sorteper sidder ikke i folkeskolen, den

sidder hos forældrene i form af børn, der kommer til folkeskolen uden at være opdraget ordentligt og socialiseret nok til at tage imod beskeder. Så sådan havner sorteper helt nede hos forældrene, som har overladt forældreopgaven til institutionerne, der umuligt kan løse denne opgave.

Resultatet er, at lærerne i folkeskolen tvinges til at være reservefædre og reservemødre med indskrænkede beføjelser. Det er ikke underligt, at eleverne forlader folkeskolen med et efterslæb.

Jeg siger alt dette for at understrege, at man ikke bare kan trække de videregående uddannelser ud af det samlede uddannelsessystem og behandle dem isoleret. De videregående uddannelser udgør toppen af uddannelsespyramiden, og hvis ikke de underliggende fundament er kvalitetsmæssigt i orden, så kommer kvaliteten i topuddannelserne ikke derop, hvor den bør være. Det er jo sådan, at ph.d.-uddannelsen bygger på kandidatuddannelsen, som igen bygger på bacheloruddannelsen.

Konklusionen er naturligvis, at vi skal forbedre kvaliteten af de videregående uddannelser. At gøre det på længere sigt kræver, at man sætter en proces i gang, der starter helt nede i familierne, dvs. med opdragelsen af børnene. Opdragelsen skal genprivatiseres, og så skal man fortsætte genopretningen gennem folkeskole og gymnasium. Det er som at dreje en supertanker, og det tager lang tid.

I de senere år er tilgangen til de videregående uddannelser eksploderet, og det har været led i en erklæret politik, at det var og er godt, at alle skal have en uddannelse. Man taler om universiteter i vækst, men jeg har en fornemmelse af, at det er mere vækst i mængde end i kvalitet.

Selvfølgelig skal alle have en uddannelse, men det skal ikke nødvendigvis være en akademisk og boglig uddannelse. Der har i de senere år indsnegget sig et forrygende snobberi for akademiske uddannelser, hvor de mere praktiske uddannelser på handelsskoler og tekniske skoler er blevet betragtet som noget andenrangs. Det er ikke nogen god udvikling. Erhvervslivet har brug for dygtige unge mennesker med praktiske færdigheder inden for teknik, produktion og handel.

Med den voldsomme tilgang og optag på de videregående uddannelser har man de facto prioriteret kvantitet frem for kvalitet. Man kunne selvfølgelig opretholde kvaliteten, dvs. kravene til de studerende om kunnen og viden,

men så ville det resultere i, at folk dumpede i bundtvis ved eksamener.

Det er Det Konservative Folkepartis opfattelse, at man bør lave en genopretning af kravene, og kan studerende ikke leve op til det, ja, så må de dumpe. Om så 90 pct. af dem dumper, så lad dem gøre det. Vi skal fastholde kravene, ellers devalueres uddannelsessystemet. Den triste proces er som sagt godt i gang.

Når der i de senere år er sket en mærkbar nedgang i de studerendes færdigheder, er det naturligvis sket på trods af universiteternes ambitioner. En del af forklaringen ligger givetvis i den måde, som universiteter og andre uddannelsesinstitutioner finansieres på igennem det såkaldte taxameterbevillingssystem.

Det siger næsten sig selv, at når universiteterne får penge fra statskassen efter, hvor mange studerende der består eksamener og prøver, har man skabt en tilskyndelse til at lade så mange som muligt bestå. Det udløser jo de eftertragtede bevillinger, og for at undgå nedskæringer slækker man rundt om på universiteterne på eksamenskravene. Selv om vi har censorinstitutionen og det uafhængige evalueringscenter, har det ikke været muligt at modvirke tendensen til mindre krav affødt af finansieringssystemet.

Hertil kommer, at der i taxametersystemet også ligger en økonomisk motivation for universiteterne til at lade så mange som muligt gå videre på kandidatniveauet og videre endnu på ph.d.-studiet. Systemet animerer altså universiteterne til at lokke så mange som muligt til sig og til at holde på dem så længe som muligt og lempe dem igennem den længstvarende uddannelse, de har på programmet.

Dette er selvsagt ikke noget, der gavner den nye bacheloruddannelse. Universiteterne har jo en økonomisk interesse i at bibringe de unge den opfattelse, at den 3-årige bacheloruddannelse er en ufuldstændig uddannelse. Hertil kommer, at taxametertaksterne synes at være for lave, for så vidt angår det samfundsvidenskabelige og det humanistiske område. Resultatet bliver ekstremt store undervisningshold, hvad der selvsagt ikke gavner kvaliteten.

Endvidere er forskningsbevillingerne ikke vokset i takt med studentertallet og undervisningen, og det har ført til alt for mange, hvad skal vi sige, undervisningssergenter, som kommer udefra og ikke har rod i forskningsmiljøet.

Alt i alt er det Det Konservative Folkepartis opfattelse, at der bør optages forhandlinger med henblik på en justering af taxameterbevillings-

systemet, sådan at det ikke virker negativt ind på kvaliteten.

Når det gælder den 3-årige bacheloruddannelse, må den på alle studieretninger udvikles til en selvstændig og afrundet uddannelse på et højt fagligt niveau. Man bør i den forbindelse overveje muligheden af en afsluttende forskningsrettet eller erhvervsrettet projektopgave. Og så var det nok en idé at markedsføre bacheloruddannelsen bedre.

Så er der ph.d.-uddannelsen og ph.d.-reformen, som vi har en høring om i morgen her i huset. De problemer, der har været fremme, er, at der er for lidt tid til selve projektet, til selve forskningen, fordi udlandsophold, seminarer, kurser og undervisning med 840 timer i alt stjæler tid fra resten. Men lad os afvente høringen i morgen, før vi lægger os fast på noget dér.

Det Konservative Folkeparti ønsker, at der skal gives mulighed for, at en del af ph.d.-studiet kan gennemføres ude i erhvervslivets virksomheder. En løbende studenterevaluering af al undervisning på universiteterne vil givetvis medvirke til at højne standarden, og det samme vil også en løbende ekstern evaluering af universiteterne.

Så kan man måske til gengæld undgå en del af den detailregulering af universiteterne, som finder sted. Jeg er ikke enig i, hvad ministeren sagde om, at det er nogle rammer, der er lagt, og så har man stor frihed. Det er ikke de signaler, man hører, når man taler med universitetsfolk. De føler sig bastet og bundet og nævner f.eks. sådan noget som ansættelsesbekendtgørelsen, der gør, at man ikke selv kan få lov til frit at ansætte og til at stille krav til dem, man vil ansætte.

Til slut vil jeg sige om den fremsatte SF-dagsorden, at der er meget godt i den. Den bærer lidt præg af alt godt fra havet, men som andre også har sagt: Vi befinder os i en forhandlingssituation om nogle af disse emner, og vi finder det derfor rigtigst, at vi kører de forhandlinger igennem. Vi kan ikke støtte dagsordenen.

Jan Køpke Christensen (FP):

I dag skal vi som bekendt tale om, hvordan vi styrker uddannelserne og forskningen på universiteterne. Det er efter vor opfattelse meget vigtigt at holde sig til to ting, som er meget nært forbundet til hinanden, nemlig de områder, vi her taler om. Vi skal ikke blande dem fuldstændig sammen, men der er naturligvis en vis sammenhæng.

Men målene for de to emner er som bekendt helt forskellige. Uddannelse handler om at få nogle elever kvalificeret til at kunne klare et job på et senere tidspunkt. Det andet er forskningen, der handler om at skaffe grundlæggende oplysninger til brug for den videre udvikling, det kunne f.eks. være den teknologisk udvikling.

Det er ligeledes vigtigt, at vi her debatterer, hvorvidt vi skal afsætte flere ressourcer, og om der eventuelt skal omprioriteres – om vi skal ændre den uddannelses- og forskningsmodel, vi har, og hvor kvaliteten ikke er så høj, som man måske kunne ønske, eller om der skal prøves noget helt nyt, altså startes på en frisk.

Det ville være utrolig rart, om vi i dag fortsat – for det forstår jeg på debatten indtil nu – kan føre debatten her i salen på en åben og fordomsfri måde om de ideer, der eventuelt kunne give mere målrettede resultater på de områder, vi diskuterer.

Når det drejer sig om de uddannelsesmæssige områder, må det stå helt klart, at vi naturligvis helst skal opnå de bedst mulige resultater, og de bedst mulige resultater er ikke ensbetydende med, at så mange elever som muligt består en eksamen. At opnå optimale resultater er efter Fremskridtspartiets mening, at vi ikke lænere uddanner folk til arbejdsløshed. Det kan enten være på grund af, at der efter uddannelsen ikke er tilstrækkelig brug for personer med den pågældende uddannelse, eller det kan være, fordi deres kvalifikationer ikke ligger på det niveau, som arbejdsgiveren netop har brug for.

Et optimalt resultat er også, at uddannelsesniveautet ikke står i stampe, og at der i takt med ny viden og uddannelsesmæssig konkurrence sker en konstant tilpasning – man kunne også sige en forhøjelse af niveauet. Størst mulig motivation for eleven er grundlaget for, at man kan opnå de bedste resultater, og det er efter vor mening først og fremmest det, det handler om. Med andre ord kunne man sige, at eleven naturligvis skal kunne se fornuften i at blive undervist i netop de fag, vedkommende skal igennem.

Jeg vil godt give et eksempel. Man kan f.eks. nævne økonomi. Læser man økonomi, er det vigtigt, at fagene primært består af økonomiske problemstillinger, der så kan blive løst ved hjælp af redskabsfag som matematik og statistik. I det øjeblik en undervisningstime i stedet for at omhandle økonomi løst ved hjælp af matematikken bliver en undervisningstime, som måske kunne gå hen og omhandle matematik

med et økonomisk figenblad, så er der stor sandsynlighed for, at eleven mister motivationen. Det primære må naturligvis være økonomien.

Hvis eleverne skal motiveres, og hvis det højst mulige kvalitetsniveau skal opretholdes, nytter det ikke noget, at pensummet ikke er relevant. Og det nytter ikke, at pensum kun er relevant, det skal selvfølgelig også løbende moderniseres således at forstå, at eleverne ikke sidder og læser om forældede undersøgelser, metoder eller lignende.

Når man skal gennemgå en uddannelse, er det naturligvis vigtigt, at man også har de kvalifikationer, uddannelsen forudsætter. Gymnasiet, højere forberedelseseksamen eller tilsvarende er forudsætningen for starten på mange uddannelser i dag, og som den tidligere ordfører var inde på, hænger de sammen, man kan ikke fuldstændig adskille det. Der er visse krav til niveauet af de fag, man skal gennemgå.

Det er efter Fremskridtspartiets mening en meget besværlig måde at gøre tingene op på, og det forudsætter, at den potentielle studerende meget tidligt har gjort op med sig selv, hvad vedkommende efter uddannelsen vil beskæftige sig med resten af livet.

Det er jo før hørt, at mennesker kan ombestemme sig, og det sker også inden for uddannelsessystemet.

Med dette mener jeg ikke, at det positive skridt, der er taget på gymnasieområdet med større valgfrihed, skal ændres. Det, der skal ændres, er og bliver optagelsesproceduren på de videregående uddannelser. I stedet for de ganske store og omkostningstunge optagelsesprocedurer og særdeles svært overskuelige optagelseskra v til forskellige uddannelsesinstitutioner bør man snarere overlade mere af styringen med optagelseskra vne til de enkelte videregående uddannelser. Lad dem dog opstille lister med de kvalifikationer, der er nødvendige for at kunne påbegynde en uddannelse uden de store problemer. Ud fra disse lister skal der så laves en optagelsesprøve.

Journalisthøjskolen har jo i mange år kørt med optagelsesprøven – noget, der fungerer uden problemer. Med en optagelsesprøve sikrer man sig, at de mennesker, der bliver optaget på uddannelsen, er kvalificerede inden for de områder, der er behov for. Eksamener og emner, der ingen relevans har for uddannelsen, får således heller ingen indflydelse på, hvem der bliver optaget.

Det er klart, at man kan have nok så kvalificerede og nok så motiverede elever, men det hjælper lige lidt, hvis ikke lærerne også er i stand til at formidle stoffet således, at eleverne kan forstå undervisningen, uden at det skal minde om selvstudium. Kvaliteten af lærerne på de højere uddannelsesinstitutioner er således ganske vigtig. At de faglige kvalifikationer hos eleverne skal være i orden, giver sig selv, men formidlingsevnen fra lærernes side skal naturligvis også være til stede, altså skal de pædagogiske kvalifikationer være helt i top.

Det klassiske eksempel med en lærer, der i et auditorium med 200 elever står og mumler ind i tavlen, medens der skrives på den, er desværre ikke blot en vandrehistorie, men noget mange studerende har oplevet. En lærer skal også være i stand til at give undervisningen og dens forberedelse den tid, det kræver. Det vil altså sige, at hvis en lærer er ansat uden for universitetet eller tillige forsker, skal det være ledelsens ansvar på uddannelsesinstitutionen at holde øje med, at der også bliver ressourcer tilovers til den undervisning, læreren er forpligtet til. Ellers må der naturligvis gribes ind.

Det siger sig selv, at heller ikke forskning er et område, som det danske samfund kan afsætte ubegrænsede ressourcer til. Derfor er det utrolig vigtigt at koncentrere de begrænsede kræfter om de områder, der er vigtige. Det er vigtigt, at ressourcerne bliver brugt på en så effektiv måde som muligt, og samtidig er det også vigtigt, at vi uden at ofre formuer på ekspertudvalg får fundet ud af, hvor det er nødvendigt at forske. Når jeg siger uden af ofre formuer på ekspertudvalg, er det, fordi vi ikke skal have et af de ekspertudvalg, hvor forskere skal sidde med papirarbejde frem for det, der er det primære, nemlig at forske.

Hvad angår undervisningen, er det også vigtigt, at forskerne er motiverede. På denne måde får vi en optimal udnyttelse af de pågældende. De skal naturligvis se, at der kommer noget ud af det, de finder frem til i forskningen.

Med andre ord: Der skal ikke forskes blot for at forske. For at der kan komme noget fornuftigt ud af forskningen, kunne der måske også indføres kontraktforskning. Det vil sige, at almindelige personer, virksomheder, foreninger, institutioner osv. kan købe den forskning, de har behov for. Forskerpakker, hvor man i forvejen har et samarbejde med erhvervs virksomheder, vil givet være et glimrende forum til at formidle disse kontakter.

I forbindelse med salg af forskningen kan man forestille sig, at forskerne tager lidt ekstra indtægter og dermed får økonomi til at forske i de ting, de selv mener trænger til yderligere forskning. For at fremme forskernes motivation for at forske i noget, der reelt kan anvendes, kan der indføres en royalty-ordning, således at forskerne mærker forskel på, om der er behov for den forskning, de nu udfører.

Uanset at jeg og andre her i dag kommer med gode ideer til, hvordan man kan forbedre kvaliteten af dansk forskning, er det naturligvis således, at dansk forskning aldrig bliver i stand til på alle områder at have international topklasse.

Samtidig kunne man nok sige, at det måske er lidt spild af økonomiske ressourcer, at der i Danmark sidder nogle og forsker på områder, hvor der i øvrigt sker samme forskning på samme områder andre steder i verden.

Derfor mener Fremskridtspartiet, at vi bør fremme det internationale samarbejde inden for området. Alle forskere vil naturligvis hellere have 15 mio. kr. end 1 mio. kr. Med et internationalt samarbejde vil de enkelte landes puljer blive lagt sammen, og der vil dermed være en væsentligt større sum økonomiske midler til de enkelte projekter og derved tilsvarende større sandsynlighed for, at det ønskede resultat også findes. Naturligvis til gavn for alle.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Det er hr. Køpke Christensens bemærkninger om, at man skulle forsøge at lave adgangstest ved alle uddannelser, der får mig herop.

Jeg har spurgt en historiker, om man kunne udvikle en diagnostisk test, der kunne afsløre ved en enkelt eksamen, hvem der ville blive gode historikere, og hvem der ikke ville. Han så vild ud i øjnene. Det kan ikke lade sig gøre. I de fleste fag kan man ikke på den måde bare ved en enkelt test udskille dem, der bliver gode: man er nødt til at lade dem prøve. Der er nogle fag, hvor det kan lade sig gøre, og de har det også i forvejen: solister, musikfag osv. Men det er ikke en metode, der kan udbredes generelt.

Til bemærkningen om, at der ikke skal være mennesker i Danmark, der forsker på områder, hvor der forskes andre steder, må jeg sige: Jo, tværtimod, det er lige netop det, der er fidusen. Når vi overhovedet har dansk forskning, er det ikke, fordi vi tror, at dansk forskning alene kan frembringe al den viden, som det danske samfund har brug for, men hvis danske forskere er

dygtige, skyldes det netop samarbejde med andre forskere i andre lande, og derved hiver de den samlede viden hjem, der produceres i Danmark. Det er dét, der er interessant, og det er derfor, vi skal have forskning på alle væsentlige områder og forskning af en sådan kvalitet, at forskerne kan gøre sig gældende internationalt.

Dorit Myltoft (RV):

For Det Radikale Venstre er det og har altid været vigtigt at understrege, at på universiteterne er det grundtanken, at uddannelse og forskning er nært forbundne og skal være hinandens forudsætninger.

Derfor må vi være yderst opmærksomme, hvis forhold på universiteterne gør, at det i praksis er sådan, at det ene bliver prioriteret på bekostning af det andet.

Der har været peget på, at de seneste årtiers omstillingsproces af universiteterne fra at udanne elitært til det offentlige arbejdsområde, dvs. præster, læger, jurister samt forskere til grundforskning, til at være uddannelsesinstitutioner for de mange og rettet mod et meget bredere felt af arbejdsområder, har betydet, at universitetslærerne har set sig nødtvunget til i højere grad at være undervisere end at være forskere.

I samme tidsperiode har der ligeledes fra studerende været et udtalt ønske om, at lærerne netop skulle vise sig at have pædagogiske evner snarere end at have en forventning om at se lærerne som formidlere af forskningsbaseret undervisning og som indførere i de særlige arbejdsmetoder, der hører dette til.

På flere af de højere læreanstalter er der allerede indført evalueringer, hvor de studerende ser på lærernes undervisning. Det er godt nok, men det kræver, at bedømmelseskriterierne er formuleret og kendte. Enhver fornuftig smed må nødvendigvis protestere imod at skulle have sin faglige kunnen vurderet, som om han var tømmer. På samme måde er det med universitetslærerne. Der er forskel på lærerkvalifikationer, når det drejer sig om folkeskolelærere, gymnasiallærere eller universitetslærere.

Den del af omstillingsprocessen, der er et resultat af kravet om, at der skal uddannes til et bredere arbejdsfelt, har måske haft den konsekvens, at en decideret forskeruddannelse har ført en mere tilbagetrukket tilværelse.

Nu forholder det sig som bekendt sådan, at SF sammen med de fleste partier her i Folketinget er medansvarlig for de seneste love på om-

rådet. Jeg tænker især på flerårssaftalen og på forskeruddannelsesreformen. Hvad den sidste angår, skal der jo i morgen være en høring om den, og det ville herefter være naturligt, at den blev taget op til revurdering i forligskredsen.

For Det Radikale Venstre er det stadig væk vigtigt at holde fast i de overordnede retningslinjer i de gældende regler, hvorefter der er fri adgang fra bachelorgraden til kandidatstudiet, eventuelt med et nødvendigt fagligt supplement, men at der ikke er fri adgang fra kandidateksamen til ph.d.-studiet.

Hvis danske forskere skal tilhøre gruppen af de bedste forskere på internationalt plan, er det en konsekvens heraf, at ph.d.-studiet er elitært.

I Det Radikale Venstre erkender vi, at der i forskerrekruiteringen skal tages højde for det generationsskifte, der vil vise sig inden for en kortere årrække, og at det nok bliver noget af det, der skal drøftes efter konferencen i morgen.

Med oplægget »Universiteter i vækst« har regeringen allerede lagt op til, at universiteternes basisbevillinger til forskning er hævet, og at der følger flere penge til de bygningsmæssige faciliteter, til de mange studerende samt normeringer til flere lærerkrafter. Men bygninger rejses normalt ikke over en nat. Processen er dog i gang.

Som medansvarlig for de eksisterende love på området er vi i Det Radikale Venstre altid parat til at følge, hvordan lovene udmøntes i praksis, og parat til at gå i dialog om justeringer og revisioner.

Når det drejer sig om dagens dagsordensforslag, er vi enige i mange af punkterne – det ville også være mærkeligt andet, da vi jo har indgået forlig med bl.a. SF om det meste – men vi må afslå at støtte dagsordensforslaget, med henvisning til at der er et forhandlingsforløb i gang.

Bruno Jerup (EL):

Som den socialdemokratiske ordfører var inde på, er der sket en udsultning af hele det område, der hedder de videregående uddannelser og uddannelsesområdet. Vi kan se, hvordan de fysiske rammer er blevet nedslidt, bl.a. fordi man selvfølgelig i perioden har haft et større optag visse steder, og det har også ført til kritik fra de studerendes side, uden at man har været tilstrækkelig hurtig med at få udbygget faciliteterne, sådan at man ikke sad oven på hinanden i lokalerne og i vindueskarmene.

Vi er modstandere af, at man på den måde forringer de fysiske rammer, og at man forsøger på at presse flere ind i lokaler, som ikke er be-

regnet til det, men vi er samtidig også modstandere af den adgangsbegrænsning og de stopprøver, som man har indført på de videregående uddannelser.

Det er vigtigt at sikre, at alle får en chance for at få en videregående uddannelse, hvis de ønsker det, og vi mener sådan set, at de samfundsmæssige økonomiske ressourcer skal bringes til veje, og at det er en god investering, hvis man kan tale om en investering i denne sammenhæng. Det mener vi også i forhold til de studerendes øvrige økonomi, deres SU osv. Det har vi tidligere stillet forslag om, så det vil jeg ikke komme ind på her.

Man har for nogle år siden vedtaget at sænke studietiden på universiteterne fra generelt 6 til 5 år, sådan at man i dag har de halvandet års sidefag i stedet for de tidligere 2-årige bifag. Det er en forringelse, som helt klart har gjort, at bifagene er blevet dårligere og er blevet mindre relevante med hensyn til at kunne bruges direkte i gymnasiet til at løse de opgaver, der er dér. Derfor synes vi, man bør gå væk fra den halvandet års sidefag og gå tilbage til de 2-årige bifag; eller man kan kalde det 2-årige sidefag, hvis man vil.

Bacheloruddannelsen i dens nuværende form er ikke vores kop te. Selvfølgelig mener vi for det første, at adgangsbegrænsningen imellem bachelorniveau og kandidatniveau skal fjernes, sådan at man kan gå videre, men derudover har vi set, at den udvikling af bachelorgraden med kortere uddannelser, som ikke fører frem til et kandidatniveau, er en blindgyde på dette område og ikke noget, som er værd at fortsætte i større stil.

I morgen kommer der, som en del af ordførerne har nævnt, en høring om ph.d., hvor der også er nogle kritikpunkter med hensyn til, om man når det tilstrækkelige forskningsniveau.

I øvrigt kan man sige, at den danske forskning i løbet af 1980'erne har udviklet sig til en cigarkasseforskning, hvor institutterne og forskningsinstitutionerne må søge deres penge i alle mulige mærkelige fonde og cigarkasser og hos forskningsministeren og undervisningsministeren, og hvor man er nødt til at lave meget præcise projektbeskrivelser for at hive nogle penge ud af systemet.

Vi er modstandere af den meget snævre styring af forskningen. Vi foreslår, at man i stedet for kører med nogle mere overordnede rammebevillinger, og at man i stedet for at bygge sin forskning på en grundlæggende mistillid til, at forskerne nok ikke laver noget som helst, byg-

ger på, at det er kreative mennesker, der som udgangspunkt bruger en hel del af deres liv på at forske og gøre det med den hensigt at nå frem til nogle forskningsmæssige resultater og ikke, som det næsten antydes, med den hensigt at snyde systemet for nogle penge.

Vi synes altså, at man skal gå efter nogle mere overordnede rammer på forskningsområdet, og hvis man fra statens eller andens side ønsker at styrke et nyt område, kan man gøre det ved at udbygge det og ved at lave en rammebevilling inden for det område.

Der er også inden for de senere år sket en forringelse af demokratiet inden for de videregående uddannelser. Nu kan jeg forstå på flere af ordførerne, at man synes, det kunne være godt, hvis de studerende fik større indflydelse på både uddannelsen og kvaliteten. Det kan så undre, at det kommer fra nogle af de samme partier, som har været med til at forringe demokratiet inden for de videregående uddannelser. Man burde i virkeligheden gå langt videre i retning af, at de, der arbejder på stedet – og det er for mig de ansatte og de studerende – har den maksimale indflydelse på, hvad der foregår, og at man bevæger sig hen imod en model, hvor hver person i realiteten har én stemme i forhold til de styrende organer.

Vi er – eller man kan håbe på det – i gang med et opgør med hr. Bertel Haarders regime, men desværre synes jeg, at hverken de meldinger, der kommer fra undervisningsministeren, eller dagsordenen fra SF peger ret meget væk fra hr. Bertel Haarders tidligere undervisningsministerregime, og derfor må man håbe, at der kan komme nogle andre toner.

Nu kan jeg forstå, at der kører en masse forhandlinger ved siden af det, der sker her i Folketinget, og at der derfor ikke er nogen, der kan stemme for den dagsorden, som de alle sammen støtter; det er da meget interessant.

Vi mener sådan set heller ikke, at der er nogen særlig grund til at stemme for den. Nu kan jeg forstå på hr. Kjeld Rahbæk Møller, at den bliver taget tilbage lige om lidt, og så er der jo sådan set ingen grund til at bruge meget tid på den. Men i øvrigt mener jeg, der er nogle punkter i den, som er lidt tynde, og at den ikke siger meget, som undervisningsministeren ikke allerede sagde i sin indledende tale.

Samlet synes vi nok, at hele det område, der hedder undervisning og forskning på de videregående uddannelser, kunne trænge til en klar forbedring – demokratisering – på mange

punkter. Jeg er lidt i tvivl om, hvorvidt det er det, der lægges op til med de ordførertaler, der har været indtil nu.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Undervisningsministeren – hr. Peter Duetoft, undskyld. Det ville være dejligt, hvis ordførerne meldte sig og kom.

Peter Duetoft (CD):

Ja, ja, vi er her da endnu, og det har vi også tænkt os at blive ved med.

Jeg vil indlede med at sige tak til SF, fordi man har rejst denne forespørgsel. Det er jo et vigtigt spørgsmål, for efter vores opfattelse er uddannelses- og forskningspolitikken i virkeligheden en diskussion om det danske velfærdssystemets fremtid. Kan vi ikke have en ordentlig forskningspolitik, kan vi ikke have en ordentlig uddannelsespolitik, har vi ikke råd til det sociale niveau, det velfærdssamfund, vi kender; så i virkeligheden er det synd, hvis det ikke bliver set i en sammenhæng. Jeg synes faktisk, at forskningspolitikken er et stedbarn i den forstand, at man ikke bruger kræfter nok offentligt på at koncentrere sig om det – jeg ser ned på forskningsministeren, fordi jeg tror, vi har et fælles ønske om, at den debat kommer til at køre. Og den kommer jo til at køre, i det øjeblik man opfatter, at der er den sammenhæng, at hvis vi ikke forsker godt nok og kvaliteten ikke er høj nok dér, har vi ikke råd til at klare de ting, som vi alle sammen så gerne vil klare.

Derfor synes jeg, det er rigtigt og godt, at den debat kommer op her – også, fordi nogle af de meldinger, som vi har hørt rundt omkring, er lidt betænkelige, nemlig at de studerende ikke kan studere, eller at kandidatniveauet falder på universiteterne. Og det bliver der jo sagt. Det kan så være fair eller ikke fair, men med de advarselslamper, der dermed lyser, er det nødvendigt at kigge systemet igennem.

Jeg føler mig en gang imellem lidt som Cato, der bliver ved at sige: »I øvrigt mener jeg, . . .«, og det vil jeg også gøre her igen ved at nævne, at forholdene på universiteterne og forholdene for forskningen jo altså hænger sammen med forholdene længere nede i uddannelsessystemet ikke bare i folkeskolen, men bestemt også i gymnasiet.

»I øvrigt mener jeg«-bemærkningen kommer ind på den måde, at Tingets medlemmer heller ikke i dag skal slippe for at høre, at man bør lave gymnasiet om til et 4-årigt gymnasium, hvor de

to første år – det første modul – er mere alment, og de sidste to år – altså andet modul – i langt højere grad satses på at gøre de unge mennesker studieegnede i forhold til universiteterne. Det er jo grotesk, når vi hører, at de studerende på universiteterne er nødt til at bruge det første år på at lære en hel del af det, som i virkeligheden burde være lært i gymnasiet. Vi synes, det er grotesk, at man skal starte med at tillære sig en studieegnethed, og at det ikke foregår i gymnasiet.

Derfor tror vi faktisk, det vil være en god investering for samfundet, selv om det umiddelbart vil blive dyrere at lave et 4. gymnasieår, samlet at få et 4-årigt gymnasium delt op på den måde, at man altså kan gå ud til en række mellemuddannelser efter 2 år, men at de, der vil på universitetet, skal bruge 4 år.

Vi er også enige i, at det stadig er nødvendigt at regulere adgangen til universiteterne. Vi ønsker for det første ensartede adgangskriterier for fag, som man kan sammenligne fra institution til institution. Det er vel rimeligt, at man på de forskellige universiteter kan komme ind på de samme uddannelser med de samme kriterier.

Men for det andet ønsker vi selvfølgelig, at universiteterne selv kan stille krav til, hvilken fagkundskab der skal for at begynde at læse et fag.

For det tredje er vi tilhængere af stopprøver – stadig væk – som betyder, at man kan blive vurderet på det, man skal bruge i forhold til et fag, i stedet for en mere generel begrænsning.

Vi vil altså gerne se på det spørgsmål, men mener stadig væk, at vi er nødt til ud fra et samfundsmæssigt synspunkt selvfølgelig at være opmærksom på, hvordan ressourcerne skal bruges.

Når jeg nu har nævnt ordet »studieegnet«, vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige, at det for os for det første betyder evnen til at arbejde selvstændigt og for det andet evnen til at gå på tværs. I den sammenhæng er gymnasiet forhåbentlig et skridt på vejen til, at man vil gå mere på tværs. Et kassesystem, som man havde tidligere, er naturligvis ikke en rigtig måde at have som indgangsvinkel til at studere på universiteterne. Hvis man først skal bruge lang tid til at lære at komme ud og blive tværgående, før man kan begynde at studere, er der jo ganske meget spildtid med det.

Vi mener selvfølgelig, at der skal være en god kontakt mellem universiteterne og erhvervslivet. Jeg kan huske fra min første tid i politik i

1970, at et af de fyord, man kunne komme med dengang i studenterpolitik, var, at man skulle have erhvervspræget forskning, eller overhovedet at universiteterne skulle snakke med det dér erhvervsliv, som skulle aftage kandidaterne. Det allerallermest provokerende, man dengang kunne sige, var, at man syntes, aftagerinstitutionerne skulle have en eller anden form for indflydelse på, hvad eksaminerne og studierne skulle indeholde. Så var man dengang sikker på at blive buh'et ud på hvert et godt studentermøde.

De tider er jo dog heldigvis forbi. Det er naturligvis ikke sådan, at erhvervslivet eller andre skal afgøre, hvad der skal foregå på universiteterne, men jeg tror, at alle i dag er enige om, at der må være en eller anden form for sammenhæng mellem det, man skal bruge studierne til bagefter, altså dem, der skal aftage én, og så det indhold, de har. Så det er da i alt fald glædeligt.

Det må så ikke føre os i den modsatte grøft, nemlig den, at man svigter grundforskningen, og derfor mener vi faktisk, at politikken bør være tostrengt, sådan at den på den ene side holder kontakten til verden udenfor og på den anden side holder fast i, at grundforskningen er et utrolig vigtigt element. Jeg mener, at vi er begyndt at få rapporter f.eks. fra Japan om, at erhvervslivet derovre er ved at kikse, fordi grundforskningen er blevet prioriteret ned. De har jo ellers været i front på alle mulige områder, men de har altså ikke kunnet stå distancen, fordi de i deres forskningspolitik har prioriteret forkert. Og det kunne vi jo så godt lære noget af.

Et andet tabu, man måske er nødt til at tage hul på, og som jeg også hørte andre ordførere lige røre ved, er spørgsmålet om, hvorvidt Danmark skal kunne det hele. Er det nu ikke sådan, at man for at holde niveauet er nødt til at få en reel indgang til EU's forskningspolitik, ikke kun ved forskningsprojekter og forskningsprogrammer, og hvad ved jeg, men også sådan, at vi sætter os lidt ud over andegården og siger: Jamen det er da muligt, at man ikke i Odense eller Århus eller København eller Aalborg eller Roskilde, eller hvor det nu er, skal kunne det hele, det kan da godt være, at man, hvis man vil specialisere sig i noget specielt, er nødt til at rejse til Milano eller Madrid eller til London og blive uddannet i det. Jeg tror, vi er nødt til at foretage en mere international prioritering i det fællesskab, som vi er medlem af. Det ved jeg da godt i nogle af vore centre herhjemme vil blive negativt modtaget, for det ser pænt ud at kunne det hele,

men jeg tror på, at hvis man skal kunne stå distancen og holde niveauet, er man nødt til at træffe sådan et valg.

Vi bliver jo også nødt til at sige, at den lig-hedssnak, som man har haft på så mange forskellige områder, ikke gælder her. Her gælder det vel rent faktisk om, at alle skal blive de bedste. Her gælder det vel ikke om, at hvad alle kan det er godt nok. Vi må indrømme, at universitetsuddannelser er noget, der hænger sammen med en elite, i den forstand at det er til gavn for os alle, at de, der har fået uddannelserne, får brugt deres evner, viden og kunnen mest muligt og derfor bliver bedre end andre – ikke som mennesker, men som faglige mennesker.

Vi er vel også nødt til at diskutere, om ressourcerne bruges rigtigt på to andre områder, hvor jeg godt ved at der under forhandlingerne og fra ministrene osv. er kommet nogle bud. Men jeg hører altså til dem, der ikke mener, at det nødvendigvis er fantastisk strålende, at det samme menneske skal undervise og forske. Jeg mener stadig væk, at en adskillelse på det område i en række situationer er til fordel for alle parter. Vi har igennem mange år set for mange, som var utrolig gode fagligt set, men som ikke havde for 10 sekunder pædagogisk sans, eller omvendt: lærere, der kunne gøre deres undervisning levende og gøre det muligt for eleverne virkelig at gå til biddet, men som ikke havde evner til at skrive og gøre de ting, man skulle som forsker. Vi bliver ikke afskrækket af, at man adskiller de to ting i højere grad, end tilfældet har været i dag.

Det andet område, jeg gerne vil nævne, er spørgsmålet, om man ikke snart skal have professionelle administratorer på universiteterne. Jeg fatter simpelt hen ikke, at højt uddannet personale på et fagligt område stadig væk skal bruge kræfter på at administrere og udfylde blanketter og holde styr på alt og alle. For at sige det meget firkantet: En professor er en professor, fordi vedkommende kan historie, men ikke nødvendigvis fordi vedkommende er en strålende administrator, men at presse vedkommende til at administrere er da spild af ressourcer, når man i systemet uddanner personer, der er gode til at administrere.

Jeg nævner det her, for det er jo den samme diskussion, vi har haft på sygehusområdet, hvor man kan diskutere, om det, at man er god til at føre en kniv, nødvendigvis også gør, at man er strålende til at sidde og administrere, og om det i virkeligheden ikke snarere er sådan, at man

dermed om ikke misbruger, men så ikke udnytter ressourcerne nok. Det vil vi gerne være med til at se på.

Til sidst vil jeg udtrykke min glæde mig over, at regeringen har sat ekstra midler af til indsatsen her. For det er jo rigtigt, som ministeren siger, at dette her ikke kun er et spørgsmål om penge og fysiske rammer, men de hænger jo dog sammen med det, og derfor er det glædeligt at se, at der er kommet gang i det, og jeg husker da også et samarbejde fra tidligere med SF's ordfører for at skaffe flere midler i den tidligere regerings tid. Så CD er bestemt med på vognen, når vi skal se, om der er de rammer, der skal til for at gavne dette her.

Holdning, struktur, prioritering og ressourcer er vel i virkeligheden de fire kodeord, der er i en fremadrettet forsknings- og uddannelsespolitik på dette område, og jeg har fuld tillid til, at regeringen og undervisningsministeren og forskningsministeren i fællesskab vil skubbe udviklingen i den rigtige retning, og det synes jeg også debatten i dag har vist. Jeg håber nu at have markeret, at partiet stadig eksisterer.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgard (KF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Peter Duetofts bemærkning om holdning som et nøgleord, sammenholdt med forslaget, som jo også er hørt for i denne type debat, om, at vi skal have et 4-årigt gymnasium, 2 plus 2. Det mener jeg er farligt; det mener jeg er at give efter for en slap holdning fra en slap folkeskole og et slapt gymnasium. Konsekvensen af, at man bl.a. har lagt lektier for had og dermed skabt dårlige arbejdsvaner, der har medført en lidt sløv indsats, skulle altså være, at man sagde: Jamen så må vi udstrække gymnasietiden, for at eleverne kan nå det sædvanlige, og dermed ville man give efter over for det system.

Nej, vi holder fast i det 3-årige gymnasium, og de unge, der ikke på den tid kan klare en eksamen eller kan få en ordentlig karakter, må gå om. På den måde lægger vi et pres på de unge om at intensivere deres indsats og måske også åbne nogle bøger derhjemme en gang imellem, selv om det ikke er noget, de er blevet vant til fra folkeskolens side.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Hr. Peter Duetoft var inde på noget interessant, som jeg også lige strejfede i forbifarten, og det

var netop om, hvorvidt vi skulle forske isoleret, eller vi ligesom skulle gøre det lidt bredere.

Jeg mener da, at vore forskere – og for den sags skyld også vore studerende og undervisere – er dygtige mennesker. Vi må blot erkende, at Danmark jo ikke er verdens navle, og derfor kan der efter vor opfattelse være noget at hente i udlandet, altså i det internationale samarbejde, f.eks. i EU-regi.

Det vil efter min mening være en stor hjælp til forskere og lærere, at vi måske derfor kan sende gæstelærere og forskere på udenlandske universiteter og så også få udenlandske gæstelærere her til landet. Det er ikke et urimeligt krav, at når man er nået til de videregående uddannelser, skal man også kunne modtage og give undervisning på fremmede sprog – i det mindste på engelsk. Sådanne udvekslingsordninger tror jeg også vil være med til at gavne os alle, og derfor er jeg da enig med hr. Peter Duetoft i, at vi skal til at se lidt bredere på det her.

Så var der forskningsudgifterne. Der havde vi – i hvert fald VKZ – jo et udmærket alternativ om 150 pct. fradrag for forskningsudgifter, og det var simpelt hen for at gøre det skattemæssigt attraktivt at anvende økonomiske ressourcer til at stimulere private virksomheders forskning. Det synes jeg også er vigtigt at tage med. Man kan altså ikke i dag se så isoleret på dette debateme; der er mange aspekter i det.

Noget, som jeg også er blevet gjort bekendt med, er de skræddersyede opslag, universiteterne nu laver, når de skal ansætte nogle. Jeg ved, hr. Kjeld Rahbæk Møller tidligere har været inde på netop det dér misbrug, eller hvad man skal kalde det, der finder sted ved ansættelser.

Vi ved jo, at visse opslag er skræddersyede, fordi man vil have nogle bestemte ansat i systemet, så der var måske også noget at kigge på dér.

Lige til sidst skal jeg sige til CD, at jeg er fuldstændig enig i, at god faglig indsigt ikke altid bagefter giver sig udslag i den formidling, der skal til, men vi må jo nok ikke generalisere og sige, at det er sådan overalt. Jeg tror, det er rigtigt, at den, der har en god pædagogisk og en god faglig baggrund, bliver den bedste underviser.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det sidste er jeg da enig i. Derfor er det jo også noget mere fleksibelt, vi gerne vil satse på.

Om fradraget til erhvervsvirksomheder for forskning: Det lyder da meget fascinerende,

bortset fra at det jo så netop giver erhvervslivet styringsmuligheder med hensyn til, hvad der skal forskes i. Så vil man da netop kun opnå den forskning, som er direkte målrettet mod erhvervslivet, og ikke grundforskning, og det vil vi være betænkelige ved.

Hr. Frank Dahlgaard leverer jo et godt eksempel på, hvorfor CD aldrig i den borgerlige regerings tid kunne komme igennem med et 4-årigt gymnasium, selv om vi også sloges for det på det tidspunkt; men hr. Frank Dahlgaards argumentation imod det var da lidt underlig. Det kan godt være, at man ikke altid kigger ud ad vinduerne herinde, men hvis man gør det for at finde ud af, hvad der foregår i det danske samfund, vil selv hr. Frank Dahlgaard vel finde ud af, at en studentereksamen i dag bruges til meget forskelligt.

Jeg spørger bare, om det er reelt fortsat at have en studentereksamen, som skal bruges til mellemteknikeruddannelser, til nogle af erhvervsuddannelserne og på en lang række andre områder, samtidig med at den skal bruges af de unge mennesker, der satser målrettet på at komme ind på de længerevarende studier. Det er ikke, fordi vi ønsker niveauet i gymnasiet sat ned, eller at man ikke kan stramme det op, så man kan nå det på 3 år, eller hvad det er, hr. Frank Dahlgaard forsøgte at sige. Det drejer sig om, at vi ikke tror på, at man på én gang kan jage alle gymnasiaster igennem det samme system og så bagefter forvente, at nogle af dem skal kunne det specielle, der er nødvendigt for at satse på at gå på et universitet og blive uddannet dér.

Det er derfor, forslaget går ud på efter 2 år at genindføre, kan man sige den gamle realexamen. Det er et lavere niveau, men et niveau, der er højt nok til, at man kan gå ud på en række mellemuddannelser. Derefter kan man lade dem, der virkelig målrettet kører efter universitetssystemet, gå de 2 år ekstra som forberedelse til det. Vi tror ikke på, at man kan gøre det hele på én gang.

Det er ikke et ønske om slaphed nogle steder, eller hvad ved jeg, det er en erkendelse af, at i dag er studentereksamen blevet adgangskrav til så mange forskellige ting, at man vel er nødt til at stramme det op på den måde, som vi har omtalt her. Men vi ved godt, at vi aldrig ville få det igennem sammen med Det Konservative Folkeparti, og det beklager vi.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Der er et stadigt pres for at gøre alle mulige uddannelser længere, og det er der jo selvfølgelig fra uddannelsessystemet, for det har man en interesse i. Ikke mindst når der er taxameterfinansiering, kan man uddanne sig, til man er både 30 og 40 år, og til man er klar til folkepension, og det koster også penge.

Der er andre veje fra folkeskolen end op gennem gymnasiet. Der er f.eks. også mulighed for at gå på handelsskole og for at gå på tekniske skoler. Vi lever altså i disse år i en stemning af akademikersnobberi, og vejen er, at man bliver suget ind et gymnasium, og så er man altså mere eller mindre en fiasko, hvis man går på handelsskole eller teknisk skole. Sådan skal det ikke være, men sådan vil det blive i endnu højere grad, hvis man kører den dér model med et 4-årigt gymnasium med 2 plus 2.

Skal alt være så bogligt og alt så akademisk? Nej, det skal ej. Erhvervslivet skriger efter folk, der har en praktisk, konkret viden, og ikke alt det dér teoretiske, og jeg vil stadig væk mene, at det er et forslag, der ligesom også kapitulerer over for tidens og mange års tendens i retning af, at de unges indsats ikke er så stor, og nå ja, så må de have nogle flere år, så de kan nå op på det niveau.

Nej, sådan skal det ikke være. Vi skal holde fast i det 3-årige gymnasium, og vi skal holde fast i, at der altså er andre veje for unge end lige gymnasiet, og det kan være ganske udmærkede veje for både samfundet og de unge.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Selvfølgelig skal vi da holde fast i det boglige og akademiske, hvis det er en forberedelse til et universitet. Men hr. Frank Dahlgaard går galt i byen, når han siger, at man jo kan gå andre veje.

Vi anviser en anden vej. Vores 4-årige gymnasium er ikke et ønske om bare at gøre gymnasiet, fordi man så skal have taxametersystemer og flere penge i det offentlige, og hvad ved jeg; det er jo ikke det, det drejer sig om. Det drejer sig om, at de, der skal være superboglige for at leve op til de videregående uddannelser, får den forberedelse, som det ikke er nødvendigt at give andre, som ikke skal ind i disse uddannelser.

Så siger hr. Frank Dahlgaard, at der jo er mange andre veje. Nu ved jeg ikke, hvor mange f.eks. sygeplejersker eller andre fra de erhvervsfaglige uddannelser der går handelsskolevejen.

Det er jeg ikke sikker på er så mange. Der er en masse af de mellemuddannelser, der i dag kræver en studentereksamen, og det gør, at gymnasiet derfor ikke kan koncentrere sig om det boglige og det akademiske for dem, der skal videre. Det er derfor, vi tillader os at sige, at hvis vi laver det 2 plus 2, opnår vi begge dele.

Jeg synes, hr. Frank Dahlgaard er faldet lidt for den dér med, at alle skal proppes ind i samme system, og der skal de bare køre, og ih, hvor er det dejligt, og når man så er færdig med det, kan man nok bagefter stramme lidt op hist og her, for når alle har skullet gå igennem, har man jo naturligvis ikke kunnet forberede sig så godt.

For mig lyder det fuldstændig ligesom de tanker om enhedsskolen, og hvad ved jeg, som Det Konservative Folkeparti brokkede sig højt over for 20 år siden, men der er så altså sket nytænkning hos Det Konservative Folkeparti, og det skal jeg så også beklage.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Hr. Peter Duetoft ser ud, som om han vil blive ved med denne debat, men jeg vil bare sige, at proppe alle ind har jeg ikke lyst til. Jeg synes, vi skal videre, og dette her er jo en lille blindgyde, selv om den ikke er uvæsentlig.

Alle ind i samme system er jo netop det, der er sket ved, at alle er ved at komme ind i gymnasiet, og det er en vanvittig ting. Nu er det halvdelen af en årgang, der går i gymnasiet eller på hf, og resultatet har beklageligvis været faldende kvalitet, sådan at lærerne på universiteterne river sig i håret over de studerende, de får ind, for de kan ikke de mest elementære ting. Derfor skal vi ikke have alle ind gennem gymnasiet, og så må vi jo dele det op i 2 plus 2.

Jeg mener stadig væk, at hr. Peter Duetoft måske ligger under for det dér akademikersnobberi, og at man skulle rehabilitere de forskellige erhvervsuddannelser, de tekniske skoler og handelsskolerne, sådan at de studerende dér ikke mere eller mindre følte sig som anden sortering.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg synes, det er værd at bemærke, at vi i dag på det emne, der nu er til debat, har mødt en række nye ordførere for partierne, og jeg glæder mig over og udtrykker også anerkendelse af den måde, de har fremført såvel deres egne som deres partiers synspunkter på under forespørgselsdebatten, nemlig velargumenteret og med

en åben holdning til at få løst en række af de spørgsmål og problemer, som vi står over for i denne sammenhæng. Jeg synes, det lover godt for de fortsatte forhandlinger, som jeg også mener vi er nået ganske langt med.

En af de nye ordførere var hr. Bruno Jerup, som jeg til gengæld synes gav hr. Kjeld Rahbæk Møllers dagsorden en rimelig hård medfart, idet hr. Jerup sagde, at den sag jo ikke var andet, end hvad jeg allerede havde sagt i min svartale, og den var hr. Rahbæk Møller jo ikke tilfreds med, for i den var der ikke meget nyt.

Det studsede jeg egentlig over, fordi hr. Rahbæk Møller selvfølgelig godt ved – og han har også udtrykt sig ganske positivt tidligere – at vi med planen »Universiteter i vækst« virkelig har tilstræbt at give hele området et løft. Det er en flerårig plan, der er lagt frem, så det er oplagt, at vi ikke kan ryste en ny plan ud af ærmet her godt et halvt års tid efter.

Jeg mener, at i »Universiteter i vækst« – men andet og godt kan naturligvis føjes til undervejs – er der meget langt et svar på en række af de spørgsmål, der er rejst, i og for sig også af hr. Rahbæk Møller.

Når hr. Rahbæk Møller så i øvrigt tog udgangspunkt i de studerendes protest – det var et andet punkt – over deres dårlige rammer, deres lokalemæssige forhold, er det rigtigt, at vi nogle steder har set protester. I nogle sammenhænge er det ikke ganske ubegrundet, men jeg minder om, at vi jo har satset meget stærkt på netop at forbedre rammerne. Jeg sad dernede og filosoferede over, om vi nogen steder i danmarkshistorien kan finde en tilsvarende udvikling som den, der er foregået inden for det sidste år, hvor der som sagt er tilvejebragt ca. 100.000 m² til hjælp inden for de videregående uddannelser.

Jeg mener, vi har gjort, hvad vi kunne, og vi nøjes ikke med det, idet vi jo har planer for en fortsat udvikling af de fysiske rammer og faciliteter i de kommende år. Alt kan ikke komme på én gang, men jeg mener bestemt, at vi er på sporet.

Jeg vil nøjes med nogle enkelte mere generelle betragtninger.

Der er rejst et spørgsmål – jeg tror, det var af fru Ulla Tørnæs – om det stærkt voksende antal studerende. Nu mener jeg, det er at fortolke det lige lovlig vidt, hvis der måske ligger i udtalelsen, at der er for mange; hr. Frank Dahlgaard var inde på samme tema.

Min opfattelse er, at de 18.000, vi nu har sat som et mål inden for universiteterne, er et pas-

sende antal, og det er, som hr. Kjeld Rahbæk Møller sagde, hvad der i hvert fald er kvalificerede ansøgere til på de 12-13 institutioner, vi har. Vores problem igennem en årrække har jo været, at der op igennem 1980'erne stod kvalificerede ansøgere og bankede på, som vi ikke kunne imødekomme af mange forskellige grunde. Jeg mener, at det danske samfund dels har råd til, dels også har behov for, at ca. en fjerdedel af en årgang skal have en videregående uddannelse for netop at sikre kvaliteten og velfærd. Så her mener jeg, vi har ramt et rimeligt tal.

Det er jo ikke et tal, der er fastlåst i al evighed, men som landet ligger i øjeblikket, mener jeg, det er en meget god målsætning at have, og det er som sagt mit – og fleres tror jeg – håb, at vi virkelig kan fylde de 18.000 pladser ud med kvalificerede ansøgere.

Der er rejst spørgsmålet, om de nu er kvalificerede, og navnlig hr. Frank Dahlgaard mente, at det stod dårligt til langt ned i uddannelsessystemet. Jeg er ikke sikker på, påstanden holder. Vi kan alle sammen finde eksempler på det, og jeg er helt på det rene med, at der er områder, som vi må styrke og forbedre. Det ligger i øvrigt også i nogle af de initiativer, der er taget og vil blive taget. I øvrigt har vi lagt op til et stigende samarbejde mellem universiteterne og gymnasiernes netop for at sikre en kvalificeret og god overgang fra gymnasium og, hvis man skal det, til de videregående uddannelser.

På Sorømødet hæftede jeg mig ved, at en, mener jeg, meget anerkendt forsker, som også har stor international erfaring, udtalte, at der ikke er noget i vejen med det studentermateriale, man i dag får – det var på Niels Bohr Institutet – men vi kan pege enkelte ting ud, hvor kvaliteten kunne være bedre og niveauet burde være højere, hvis studierne skal gennemføres. Der var også andre, der fulgte det op.

Så jeg mener, man skal passe på med at gøre det til noget generelt, at det skulle stå dårligt til, for det mener jeg faktisk ikke det gør. Det skal så heller ikke blive nogen sovepude, for vi skal til stadighed søge at forbedre på alle felter.

Flere ordførere har også været inde på finansieringen af de videregående uddannelser og universiteterne og har sat spørgsmålstejn ved, om den taxameterfinansiering, som er gældende i øjeblikket, nu også er den rigtige. Det hævdes også, hvis jeg forstår det ret, at måden at finansiere på er med til at sænke kvaliteten.

Jeg mener ikke, at der på dette tidspunkt er belæg for at sige sådan, al den stund det er en

ordning, der har fungeret meget kort tid, men jeg er ingenlunde afvisende over for – som det også blev udtrykt, senest af hr. Frank Dahlgaard tror jeg – at hvis der er et behov for det, må vi justere på vores taxameterordning. Det er jeg helt indstillet på, for selvfølgelig har vi ikke noget ønske om, at måden at finansiere vore institutioner på skulle medføre et kvalitetsfald. Der er som sagt ikke belæg for det, men hvis udviklingen viser noget i den retning, er jeg klar til at gribe ind, og så vil det i øvrigt også være noget, vi med god grund kan og bør forhandle om.

Der har også været synspunkter på værdien af internationaliseringen på feltet. Der er jeg meget enig med hr. Kjeld Rahbæk Møller, som jo netop understregede betydningen af, at vi også forsker på områder, som andre er stærke på, og hvor det derfor er meget vigtigt, at vi – og det gør vi jo også nu med vores ph.d.-uddannelser, forskeruddannelser – lægger op til en øget internationalisering.

Som fru Ulla Tørnæs understregede, er det utrolig vigtigt, at man har mindst et halvt år i udlandet. Det samkvem, den udveksling og det samarbejde er jo noget, Danmark kan drage fordel af, ligesom vi så forhåbentlig også på nogle områder er i stand til at bidrage internationalt med vor viden og med det, vi står for. Det tæller overalt, mener jeg, i de videregående uddannelser i dag stærkt, at man er i stand til at give uddannelserne et internationalt sigte, og at man bevæger sig på et internationalt niveau.

Der blev rejst spørgsmålet, om al uddannelse, al undervisning skal være forskningsbaseret. Det skal det som hovedregel, mener jeg, men jeg tror også, det blev sagt, at man selvfølgelig ikke kan undgå også at benytte sig af undervisningsassistenter og andet godt personale, som kan bidrage undervejs. Men som princip skal de videregående uddannelser være forskningsbaseret, og jeg minder om, at i »Universiteter i vækst« sætter vi netop som et af vore mål også at øge mulighederne på det felt.

Selve forskeruddannelsen vil jeg ikke sige noget om, som det også er nævnt af andre ordførere er den foreløbig til høring i morgen her i huset, og vi får vel mulighed for efterfølgende også at drøfte den side af sagen.

Jeg vil afsluttende sige om dagsordensforslaget, som jeg forstår hr. Rahbæk Møller vil trække med de meldinger, der er faldet, at jeg for så vidt kan sige det samme, som flere ordførere har sagt, nemlig at der er elementer i det dagsordensforslag, som er væsentlige og relevante

principper, som jeg også kan støtte, men som jeg mener helt tydeligt indgår i »Universiteter i vækst«, og andet indgår i den finanslov for 1995, som nu er vedtaget.

Når jeg vil være skeptisk over for at støtte et dagsordensforslag på det her tidspunkt og af den karakter, er det med den samme begrundelse, som er givet af en række ordførere, nemlig at vi nu sidder midt i et i øvrigt konstruktivt forhandlingsforløb, hvor også hr. Rahbæk Møller deltager og bidrager. Men jeg vil heller ikke afvise, at en vedtagelse af dagsordensforslaget, som det foreligger, ville kunne gribe ind på felter, hvor man må sige at den nye universitetslov har givet universiteterne en kompetence og et selvstyre, som jeg ikke mener vi skal rokke ved på dette tidspunkt. Lad dem nu prøve i fred og ro at leve op til de krav, der er stillet i den nye universitetslov.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Ministeren vurderede, at de 18.000 studerende, man i dag havde på de 12-13 institutioner, var velkvalificerede. Det tvivler jeg da sådan set heller ikke på, men det, der slår mig, er, at der altså er et problem med hensyn til, hvem der er brug for bagefter, og jeg vil godt igen komme ind på økonomistudiet, cand.økon'erne.

I begyndelsen af 1980'erne var det således, at der i Århus var et indtag på 80 til dette studium, og i slutningen af 1980'erne – jeg tror, det var omkring 1989 – var der optaget 300. Vi ved godt, at når vi i dag her i Tinget søger f.eks. sekretærer, er det mange gange, at de, der søger, er overkvalificerede. Meget kunne tyde på, at der bliver for mange uddannet på det område, og så er spørgsmålet, om det er det rigtige antal, man optager.

Der er måske lidt i det, Venstres ordfører sagde, at det antal, der optages på universiteterne, på visse områder i hvert fald er for stort i forhold til, hvad der efterfølgende er brug for. Jeg tror, det er utrolig vigtigt at forholde sig til, at man som studerende også skal have den motivation, at man ved, at der er store chancer for at få et job bagefter, og vi kan som sagt se, at mange af dem, som søger almindelige stillinger, f.eks. sekretærjob, er overkvalificerede. Det synes jeg ministeren skulle tænke meget alvorligt over.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Som jeg antydede i mit første indlæg, vil jeg trække mit dagsordensforslag, hvis der ikke er fuld tilslutning i forligspartierne, og da jeg kan konstatere, at samtlige forligspartier har sagt pæne ord om dagsordenen, men at ingen har tilkendegivet, at de ville stemme for den, er den selvfølgelig dermed trukket.

Samtidig konstaterede jeg altså også, at der kom så mange pæne ord, men hvad jeg især hæftede mig ved var ikke så meget de runde bemærkninger til sidst om selve dagsordenen, men de bemærkninger, der kom i ordførertalerne om de enkelte punkter, og jeg må konstatere, at denne debat ikke har været overflødig, og at der vil ske nogle ting.

Jeg vil bare summere op, at hvis vi taler om adgangsbegrænsning til bachelor- og kandidatuddannelserne, var både fru Lis Greibe og fru Ulla Tørnæs meget klare ligesom jeg selv på dette punkt: der bliver ingen adgangsbegrænsning. Der har aldrig været en adgangsbegrænsning, men der er truet med, at den skulle komme. Der stilles ingen karakterkrav, kan jeg roligt konstatere efter denne debat.

Hvad angår taxameterbevillingen, var både fru Ulla Tørnæs og hr. Frank Dahlgaard inde på det, dog med et lidt forskelligt ordvalg, er jeg nødt til at konstatere. Fru Ulla Tørnæs sagde, det skulle være udgiftsneutralt, mens hr. Frank Dahlgaard lidt usædvanligt åbenbart vil til at bruge penge, for hr. Frank Dahlgaard sagde samtidig, at taxameterne var for små, og det må vi så finde ud af hvordan vi håndterer. Men vi har i hvert fald samme holdning, så det ud til: at der bliver optaget forhandlinger om at ændre dette system.

Ministeren var også åben over for det, men med den lidt ejendommelige bemærkning, at han ville have belæg for, at der var et problem. Jeg er nok nødt til at sige, at det aldrig sker, at der kommer en statistik i Undervisningsministeriet, der viser, at den er gal. Vi er inde på et område, hvor det ikke kan lade sig gøre. Det er et spørgsmål om som ligemand at gå blandt lærerne på universitetet for at vide lidt om, hvad der rører sig. Det har jeg en mulighed for, fordi jeg har dobbeltjob; det er der nogle af os der har, men det har ministeriets embedsmænd nok ikke. Jeg tror altså ikke, at man kan forvente, at der siver en så hård konstatering op den vej; det er noget med at slå ørerne ud og lytte. Jeg kan godt slå fast, at der sker ting, og der er sket ting, der ikke burde ske allerede nu, så jeg mener, det

er på tide at ændre det system. Jeg konstaterer, at det er der adskillige ordførere der er enige om, så jeg håber også, at vi kan blive enige om det.

Endelig er der de specifikke adgangskrav. Jeg noterede, at fru Ulla Tørnæs ligesom jeg selv gjorde en del ud af, at dem skal vi gennemgå. De skal være der, men det skal ikke være formålet, at de skal forhindre folk i at søge ind; de skal netop være relevante, og vi vil gennemgå dem og sikre, at de er det.

Endelig hæftede jeg mig ved, at hr. Frank Dahlgaard gjorde en del ud af, at der er for lidt forskningsbaseret undervisning. Der skal gøres mere ved den, og jeg var lidt inde på i mit første indlæg, at alle taler, som om al undervisning her i landet er forskningsbaseret og alt er internationalt osv., men det er jo ikke rigtigt.

Jeg kan nævne et enkelt eksempel. Jeg var på Handelshøjskolen i Århus i onsdags, og dér fik jeg oplyst, at de gav 29 pct. forskningsbaseret undervisning. 29 pct.! Den kommer ikke op på 100 pct., og det skal den heller ikke, for der skal være plads til undervisningsassistenter og til meget andet, men 29 pct. er for lidt. Det mente de i øvrigt også selv, og det er et problem en del steder, at procentdelen er kommet for langt ned.

Det andet problem, jeg var inde på, nemlig internationaliseringen, diskuterede de også på Handelshøjskolen i Århus, for de konstaterede jo, at det var de færreste af deres forskere, der var i stand til at publicere internationalt, og når de så gør det kollektivt, bliver de jo ret hurtigt enige med sig selv om, at så er det nok også lige så fint at publicere interne serier. Jeg ville godt have haft et signal herfra, der sagde, at det er helt fint, at man ikke vil fyre folk og ikke kritisere folk, der har arbejdet i mange år på en bestemt måde, men fremtiden er altså, at man publicerer internationalt, så man ikke kollektivt lægger den standard, man er vant til. Den besked kom nok ikke tilstrækkelig tydeligt herfra og ikke så tydeligt, som jeg havde ønsket det.

Så vil jeg kommentere nogle af ordførerne. Hr. Frank Dahlgaard havde som sædvanlig nogle interessante synspunkter, især dette med, at det er folkeskolens og gymnasiets skyld, at de unge bliver dårligere og dårligere.

Jeg havde en oplevelse for nylig. Jeg var inviteret til en konference i London, hvor der var gymnasieelever fra seks lande, der skulle diskutere bioteknologi, og da de var færdige, skulle de resumere på den facon, at de med 1 times varsel skulle opføre et lille spil på 5 minutter. De

unge mennesker i min tid kunne ikke med 1 times varsel have opført et show på engelsk og oven i købet indlagt en sang. Det kan de unge mennesker i dag, så det dér med, at ungdommen bare er blevet dårligere og dårligere, har nok ændret sig. Jeg tror, der er ting, vi var dygtigere til i min tid, men der er sandelig også områder, hvor de unge er dygtigere i dag. Så drop den dér sang.

Op til de historier om, at folk ikke skal gå i gymnasiet, men på handelsskole og teknisk skole i stedet for. Lad dog de unge selv bestemme. Derimod kunne man gøre noget andet, idet der nemlig er det problem med handelsskoler og tekniske skoler, at de er statslige, mens gymnasierne er amtslige, og det vil sige, at i de 10 år, vi havde en borgerlig regering, blev gymnasierne nogenlunde fredet, mens handelsskoler og tekniske skoler altså fik den dér hårde tur. Især når det drejer sig om handelsgymnasier og almene gymnasier, er det let at sammenligne, og man kan altså se, at standarden er meget forskellig. Det kan godt påvirke nogle unge mennesker, at de kan se f.eks. markant lavere klassestørrelser på gymnasierne end på handelsskolerne. Det burde vi måske gøre noget ved, så der var et reelt frit valg, fordi de havde samme standard.

Hr. Peter Duetoft ville adskille undervisning og forskning. Så har jeg det spørgsmål: Hvad skal vi egentlig med forskning? Hvorfor forsker vi overhovedet her i landet? Kan det ikke være lige meget, at der sidder nogle mennesker i nogle lukkede lokaler og skriver nogle artikler, de sender til nogle forskere i andre lande? Den eneste betydning, det har, er da, hvis den viden siver ud til resten af samfundet. Det kan den gøre ad mange kanaler, men langt den vigtigste er knyttet til uddannelsen, for forskning er med til at sikre, at uddannelsen hele tiden holdes ved lige. Derfor skal forskning og uddannelse være tæt knyttet sammen, og hvis vi ikke vil det, får forskningen overhovedet en meget begrænset betydning.

Adskillige var inde på internationalisering. Jeg er en stor tilhænger af internationalisering i EU-regi eller andetsteds, ja, det meste af det foregår nu stadig væk i USA, der jo er det store mål, og det bliver det nok ved med at være i nogle år endnu, men jeg er tilhænger af, at vi får flere udlændinge hertil, og at danskere skal rejse ud, men det må bare ikke være en undskyldning for, at danske forskere ikke kan forske på internationalt niveau. Det krav skal være der stadig

væk, for ellers gør det andet nemlig ikke megen nytte.

Så var der endelig hr. Bruno Jerup. Jeg er meget enig med ministeren i, at hr. Bruno Jerup er en usædvanlig dårlig lytter, når han kunne høre dagsordensforslaget i ministerens tale. Det kunne jeg ikke, for det stod der ikke, og det var problemet. Ministeren sagde mange positive ting, nemlig de samme, der står i »Universiteter i vækst«, men det er jo mest, som om flere penge osv. skulle komme til, og det er jo godt nok, for selvfølgelig skal der flere penge til det. Men med hensyn til alle de mere konkrete, kvalitative problemer, som dagsordensforslaget går ind i, er »Universiteter i vækst« og dermed også ministerens tale for svag, og det var det, jeg anholdt.

Så forstår jeg i øvrigt, at hr. Bruno Jerup – og det går jeg ud fra er Enhedslisten – er imod, at forskere skal søge penge. Jeg forstår det sådan, at man bare skal give universiteterne alle pengene og så overhovedet ikke have forskningsråd. Jeg vil godt forskyde balancen, og det mener jeg der er basis for, men jeg vil lige minde om ét problem ved bare at give alle pengene til universiteterne, og det er, at der efterhånden er lige så mange forskere, der ikke har en stilling, som der er forskere, der har en stilling, og om der er flest dygtige af den ene eller af den anden slags, er det svært at danne sig et overblik over. Men hvis det er institutionen, der får alle pengene, er det jo i hvert fald de fastansatte, der får pengene, og det vil sige, at de, som ikke blev ansat på grund af mange års ansættelsesstop, ikke har en chance for at køre videre med deres forskning, så det vil jeg advare imod. Jeg tror stadig væk, at vi skal køre med en eller anden form for toledet bevillingssystem, nemlig både basisbevillinger og bevillinger til forskningsrådene.

Dagsordensforslaget er altså taget tilbage.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Det af Kjeld Rahbæk Møller (SF) fremsatte forslag om motiveret dagsorden er taget tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er det bortfaldet.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Hr. Kjeld Rahbæk Møller var selv inde på, at når man bevæger sig ud på undervisningsinstitutionerne, får man ofte et andet – og måske et mere virkelighedsnært – billede, end

når man sidder f.eks. i Undervisningsministeriet hos embedsmændene, som jo er nødt til at reagere, hvis de hører om noget, der ikke kører efter reglerne, og derfor hører de måske ikke netop det.

Det er jo gymnasielærerne og universitetslærerne – jeg har bevæget mig lidt i den verden – som slår alarm over, at de unge ikke er så gode på en lang række områder, som de var før; de kan ikke de elementære ting. Nu nævnte hr. Rahbæk Møller, at mundtligt fremmedsprog er man blevet bedre til, og det tror jeg da også er rigtigt, men det gælder altså kun det. Det er altså systemets egne folk, der slår alarm på forskellige områder, i gymnasierne, på universiteterne, og det skal vi høre efter.

Og så kommer vi over til den anden ting, hvor jeg er meget enig med hr. Rahbæk Møller efter at have lyttet ude i systemet: Den er gal med taxameterfinansieringens indvirkning på kvaliteten, og derfor må der ske en justering på det område. Det er jo en form for akkordafłønning, og det giver jo altså et incitament i retning af en vækst i mængde, men ikke en vækst i kvalitet.

Jeg må sige, så stærkt jeg kan – og gerne stærkere end hr. Rahbæk Møller – at det her er ikke noget, som vi måske hen ad vejen skal se på. Det sker for fuld damp derude i øjeblikket. Kvaliteten og kravene til de unge er allerede sænket, og man går og snakker om det om ikke dagligt så jævnligt med fortvivlelse i øjnene, for det er i strid med universitetslæreres natur at gå med til den kvalitetssænkning. Derfor er det faktisk en sag, der haster.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Bare lige for at præcisere for hr. Rahbæk Møller, hvad det handler om: Jeg synes, der er sket en forvriddning af, hvordan forskerne får deres midler, så de bruger en uforholdsmæssig stor del af deres tid på at sende ansøgninger alle mulige steder for at skaffe midler til selv små og simple projekter og opgaver. Derfor mener jeg, at man bør lave et system, hvor en større del af midlerne går direkte til forskningsstederne, sådan at de lokalt får selvforvaltning af de penge i stedet for det system, som kører nu.

Om det betyder, at forskningsrådene skal forsvinde, eller at de skal have omdefineret deres opgaver, det er en anden diskussion.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Til hr. Frank Dahlggaard: Jeg underviser som sagt selv på en højere læreanstalt, og jeg kan også konstatere, at matematikkundskaberne er blevet dårligere. Men jeg vil gerne slå fast, at det ikke betyder, at de unge generelt er blevet dårligere, heller ikke dårligere uddannet; de har en anden profil, end de havde i tidligere tider.

Til hr. Bruno Jerup: Så forstår jeg, at vi er mere enige, for jeg mener også, at grundbevillingerne mange steder er skåret ned, så institutionerne ikke har mulighed for at finansiere småbeløb, og det skal de selvfølgelig kunne. Det er en anden balance, men jeg forstår, at vi er enige om, at vi fortsat skal have forskningsråd og grundbevillinger. Den dualitet skal være der – selvfølgelig med en forskydning.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Blot nogle få yderligere kommentarer.

Hr. Køpke Christensen rejste igen spørgsmålet, om vi uddanner rigtigt, og om vi uddanner for mange på for mange forskellige områder.

Hvis vi ser tilbage på historien, så har vi altid været dårlige til at forudsige, hvilket behov for arbejdskraft der vil være. Derfor er vi – for nu at tage noget helt aktuelt – i en situation, hvor vi har mange ledige ingeniører, for det var engang budskabet, at det var dér, man skulle satse. Omvendt har vi i dag mangel på lærere, fordi budskabet for nogle år siden jo lød: Vi får alt for mange lærere.

Dermed undsiger jeg ikke arbejdet med at lave prognoser; tværtimod er det noget, vi til stadighed må arbejde med og stadig gøre bedre. Vi må også, når det gælder om at vejlede de unge – det har vi lagt op til i Undervisningsministeriet på næsten alle områder – gennem en styrket vejledning sikre, at de unge vælger så relevant som muligt.

Men når det er sagt, har jeg den opfattelse, at de unge selv er mindst lige så gode til at forudsige og fornemme, hvilken uddannelse de skal søge. Og da det jo samtidig befordrer engagementet, så mener jeg, at vi meget langt skal lytte til, hvor det er de unge mener at de har deres interesser og deres muligheder.

Til hr. Rahbæk Møller vil jeg blot sige til et par stykker af de punkter, der blev ridset op, at når det gælder adgangen til kandidatuddannelser, så er der jo ikke i dag nogen adgangsbe-grænsning – det tror jeg også at hr. Rahbæk Møller sagde – og det har der ikke været planer

om at ændre ved. Det, der har været en diskussion om, var spørgsmålet, om skal man give mulighed for, at institutionerne kan fastsætte karakterer. Og dér ved vi jo, at vi er kommet langt i forhandlingerne, så det spørgsmål finder også en løsning. Jeg mener ikke, der har været nogle problemer her.

Og så er der spørgsmålet om taxametrene. Når jeg mener, at vi ikke har belæg for på dette tidspunkt at sige, at nu har det medført en kvalitetsnænkning, så er det, fordi det kun har virket ét år – ét år! Det første år har været et overgangså, og jeg vil gerne sige for mit og ministeriets vedkommende, at disse overgangsordninger har afstedkommet en række problemer. Så jeg synes, at vi lige må slå koldt vand i blodet og se, om der nu er belæg for, at vi allerede nu skal ændre det. Til gengæld har jeg jo sagt, at hvis det er tilfældet, så ser vi på det, og så er jeg også indstillet på at justere.

Og så blot til sidst spørgsmålet om kvaliteten. Til hr. Rahbæk Møller vil jeg sige: Jeg mener, at »Universiteter i vækst« på næsten hver side understreger kvalitetshensynet – ellers må planen læses igen. Jeg deler i hvert fald helt hr. Rahbæk Møllers og mange andres opfattelse: at vi må sikre høj kvalitet i de videregående uddannelser.

Og så var der spørgsmålet om, hvorvidt de unge er gode nok eller de er dårligere, end de var før. Nu har rygtet om de unge mennesker jo altid været dårligere end virkeligheden; der har altid været noget galt med de unge mennesker, også dengang vi var årgangen, ikke? Men det går jo alligevel.

Men da jeg sagde, at der faktisk meget langt er tilfredshed med de studerende, man modtager, tror jeg også, jeg sagde, at der er enkelte områder, hvor de ikke er tilfredsstillende. Det er nævnt her, at i de naturvidenskabelige fag står vi for svagt i dag, og det er noget, vi bør søge at rette op på allerede fra folkeskolen. Det nye fag, natur og teknik, skulle blandt andet have det formål på det lange sigt at gøre de unge – specielt også pigerne – stærkere interesseret og se, om vi kan få løftet niveauet hele vejen op igennem. For jeg medgiver, at det er der brug for.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hvad angår adgangsbegrænsning til bachelor/kandidatniveau: Nej, det er rigtigt, som ministeren siger, at der aldrig nogen sinde har været nogen adgangsbegrænsning. Ikke desto mindre

tror hele befolkningen, at der er indført en adgangsbegrænsning, og det lægger de for had. Og selve muligheden for, at det kan indføres, gør det umuligt i praksis at dementere det. Det kunne opstå, rent faktisk kan det opstå, og der er faktisk nogen, der har planer om at indføre det.

Derfor er der ikke andet at gøre – og det er vi adskillige der har erkendt; jeg har noteret mig, at det faktisk gælder alle partierne, og jeg troede, det også gjaldt ministeren, men nu er jeg atter en gang i tvivl om det – end at få slået fast, også for ministerens vedkommende, at der ikke bliver adgangsbegrænsning, så vi kan få ro om det. For vi ved godt, at blot der ét sted bliver adgangsbegrænsning, så har vi smadret bachelorreformen. Så bliver bachelorer et affaldsprodukt, og det kan vi ikke være tjent med; så burde vi slet ikke have gennemført reformen.

Så endelig om de skadelige virkninger ved taxametersystemet: Ministeren siger, at det kun har varet et år. Det er ikke rigtigt. Det er rigtigt under den nuværende form, men lignende principper har jo kørt siden slutningen af 1970'erne. I begyndelsen var der jo bare en anden måde at finansiere på. Dér, hvor det begyndte at slå, var, da det kørte sammen med nedskæringerne. Så begyndte det lige pludselig at kunne ses. Det varede en del år, men i slutningen af 1980'erne begyndte der nogle steder et skred, og det breder sig. Og det, der sker nu, er jo, at man indfører en facon, så det virker hurtigere, og det vil sige, at faren er større.

Det er ikke noget, der er sket sådan inden for et år. Det er en proces, som havde været i gang i nogle år, men som bare er blevet tydeligere og tydeligere, og jeg er meget enig med hr. Frank Dahlgaard og fru Ulla Tørnæs i, at vi skal gøre noget ved det, fordi det er skadeligt for kvaliteten. OECD var også meget klar i sine anbefalinger her.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

For god ordens skyld: Der er ingen adgangsbegrænsning, og der har ikke været planer om nogen adgangsbegrænsning; men det er ikke forkert, som hr. Rahbæk Møller siger, at der er mange, der har haft den opfattelse rundt omkring. Jeg har også mødt den. Jeg håber ikke, det er hr. Rahbæk Møller, der ved til stadighed at diskutere det emne giver indtryk af, at der er en adgangsbegrænsning, for det er der ikke.

Det, der har været diskuteret, er, om man i de kriterier, som institutionerne suverænt selv skal

fastlægge, også skulle kunne benytte sig af et karakterkrav. Det har jo også indgået i den fler-årsaftale, som vi har bygget vore drøftelser på, som en frivillig mulighed, institutionerne kunne benytte sig af.

Nu er vi jo – og det kan vi vel godt røbe, så langt som vi nu er kommet med vore drøftelser og også i diskussionen i dag – vel enige om, at vi må have karakterkravet ud, netop fordi det medfører, at nogen kunne få den opfattelse, at vi ad den vej ville adgangs begrænse og dimensionere.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 109: Forslag til lov om ændring af lov om folkehøj-skoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler og lov om erhvervsskoler. (Långivning til frie kostskoler og erhvervsskoler).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 11/1 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg kommer vist ikke galt af sted, hvis jeg starter med at konstatere, at dette jo egentlig er et lille forslag, som dog vil få stor betydning for de i forslaget omhandlede skoler.

Når man ved, hvor svært det i de senere år har været for en lang række frie skoler og erhvervsskoler at få finansieret nybyggeri, til- og ombygninger m.v. via kreditinstitutterne, er der al mulig grund til at udtrykke tilfredshed med forslaget.

Jeg er enig i forslagens bemærkninger om, at vi med indførelsen af denne nye finansieringsform giver de skoler, der måtte have behov, en tiltrængt håndsrækning. En række skoler har været hæmmet i deres udvikling, fordi de ikke har kunnet få realkreditlån, og fordi de på grund af en lang kø ikke har kunnet få statslån. Det er jo en kendt sag, at der har været en kø med op til 8-10 års ventetid på at få de afdragsfri statslån.

Hypotekbanklånene skal nu afløse statslåne- ne, og jeg håber, at vi derved får fjernet den lange kø, der har været, eller i hvert fald får reduceret køen meget.

Alt i alt er der tale om et godt forslag til gavn for skolerne. Den socialdemokratiske folke- tingsgruppe kan støtte lovforslaget og medvir- ker gerne til, at vi får det ekspederet hurtigt igennem udvalget.

Else Winther Andersen (V):

Her har vi et lovforslag, som vi vel godt kan sige hænger lidt sammen med den lovgivning, vi har gennemført for bl.a. de frie skoler, hvor vi jo nu har indført en form for taxametersystem med en årsopgørelse. Vi har jo også vidst, at der har væ- ret nogle problemer med nogle skoler, der gerne har villet lavet forandringer og tilbygninger. Så sådan set oplever jeg lidt, at dette her også tjener til at få løst problemerne med den overgangs- ordning.

Jeg kan også sige, at Venstre er overvejende positiv over for lovforslaget, men det er sande- lig ikke ensbetydende med, at vi ikke oplever, at der er nogle uafklarede spørgsmål i selve lov- forslaget. Jeg vil godt trække nogle af dem frem her. Spørgsmålene vil senere blive stillet i ud- valget; jeg vil selvfølgelig heller ikke have noget imod, om ministeren svarer her, men ellers må vi se på dem senere hen.

Vi ved, at der har været problemer og fortsat er problemer i landområderne med at få en fi- nansiering fra de generelle kreditinstitutter. Vel vidende, at den lovgivning hører under en helt anden minister, vil jeg spørge, om dette her lov- forslag betyder, at man nu bare kan få Hypotek- banken til at gå ind, og at den til enhver tid sid- dende undervisningsminister dermed kan give garanti for, at man kan få den yderligere belå- ning. Vi mener, at der er nogle problemstillinger her, som vi bliver nødt til at se på i en helhed. Det er i hvert fald et område, som vi er meget opmærksom på, da en stor del af de frie skoler ligger i landområderne.

Så vil jeg også gerne spørge, om der er et loft over det samlede udlån. Jeg ser i forslaget, at vi på finansloven i år har afsat 250 mio. kr. til det her, men hvis det er tilfældet, at der er et loft over, vil det sige, at det stadig væk drejer sig om at komme først til mølle. Hvordan havde man tænkt sig at forholde sig til den samlede ansøg- ningspulje?

Det får mig over i det næste spørgsmål, som er: Her har vi både de frie skoler og erhvervs-